

De Dwergjes

Pedagogisch beleid
DE DWERGJES

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Pedagogische visie	
1.1. Onze kijk op kinderen en opvoeden	5
1.2. De 4 pedagogische basisdoelen	6
2. Het kind	
2.1. Wennen	8
2.2. Doorstromen naar een volgende groep	8
2.3. Kind volgsysteem	8
2.4. Eten en drinken	9
2.5. Verschonen, zindelijk worden en slapen	9
2.6. Dagritme	10
2.7. Ziekte	11
2.8. Kinderparticipatie	11
2.9. Sensomotorische ontwikkeling	11
2.10. Kinderen met opvallend gedrag	13
3. De ouder	
3.1. De intake	14
3.2. Samenwerking met ouders	14
3.2.1. Momenten van contact	14
3.2.2. Inspraak	15
3.3. Informatievoorzieningen	15
3.4. Klachten	16
3.5. Incidenteel afnemen van een extra dag	16
3.6. Structureel afnemen van een extra dag	16
3.7. Pedagogisch advies	16
4. De pedagogisch medewerker	
4.1. Samenwerken in de groep	17
4.2. Omgang met kinderen	17
4.2.1. Responsieve sensitiviteit	17
4.2.2. Respect voor de autonomie van het kind	17
4.2.3. Praten, uitleggen en luisteren	18
4.2.4. Structuur en rituelen	18
4.2.5. Ondersteunen van positieve relaties tussen de kinderen	18
4.3. Mentorschap	19
4.4. Scholing	19
4.5. Stagiaires en Pedagogisch medewerkers in opleiding	19
5. Veiligheid	
5.1. Groepsindeling	21
5.2. Combi groepen	22
5.3. VVE	22

5.4	Vierogen principe	22
5.5	Drie-uursregeling	23
5.6	Half-uursregeling	23
5.7.	Achterwacht	23
5.8	Risico inventarisatie gezondheid en veiligheid (RIV/RIG)	24
5.9	Veiligheidsregels op de groepen	25
5.9.1.	Veiligheidsregels 0-4 jarigen	25
5.9.2.	Veiligheidsregels 4-12 jarigen	26
5.10	EHBO en BHV	28
5.11	GGD inspectie	28
5.12	VOG en continue screening	28
5.13.	Hygiëne	28
6. Activiteitenbeleid		
6.1	Bewegen	30
6.2	Beeldende expressie	30
6.3	Muziek, dans en drama	30
6.4	Activiteiten van de BSO	31
6.5	Spelactiviteiten buiten de stamgroep	31
7. UK en Puk		32
8. De locaties van DE DWERGJES		
8.1	Stamgroepen en pm-er/kind ratio (PKR)	34
8.2	Binnen- en buitenruimtes	34
8.2.1.	Veiligheid en welzijn	34
8.2.2.	Leren en ontwikkelen	35
Bijlage 1: Zorgstructuur van De Dwergjes		36
Bijlage 2: Procedure relatieproblemen tussen ouder/verzorgers		39

Inleiding

Het pedagogisch beleidsplan geeft de kaders, de visie en uitgangspunten aan van waaruit wij werken. We vertellen u wat we doen en waarom we het zo doen. Het 'hoe' is op basis van deze uitgangspunten en in samenwerking met ouders en medewerkers per kindercentrum vastgelegd in een praktisch pedagogisch werkplan.

Met dit beleidsplan willen wij aan ouders, verzorgers en ook aan (toekomstige) medewerkers laten zien hoe De Dwergjes werkt, en hoe wij omgaan met kinderen in de groep. Het laat onze uitgangspunten zien en biedt iedereen de mogelijkheid om hiervoor te kiezen.

Het beleidsplan is voor onszelf de basis om een heldere werkwijze te ontwikkelen en zo de continuïteit en kwaliteit van De Dwergjes te handhaven.

Het beleidsplan maakt het tenslotte mogelijk het handelen van de pedagogisch medewerkers te toetsen aan de vastgestelde criteria. Het moet een instrument zijn aan de hand waarvan pedagogisch medewerkers hun werkwijze met de kinderen kunnen evalueren en met elkaar bespreken. Het beleidsplan is van toepassing op al onze opvangsoorten: kinderdagverblijf, peutergroep en buitenschoolse opvang.

Het pedagogisch beleidsplan dient als basis van waaruit wij denken en werken. Het is geen statisch stuk, maar het wordt regelmatig besproken, herzien en aangepast aan nieuwe ontwikkelingen en visie. Praktijkervaringen kunnen tot andere inzichten leiden.

Wij vinden het ook belangrijk dat alle betrokkenen met elkaar in gesprek blijven over kinderen, opvoeding, kinderopvang en de rol die De Dwergjes speelt in het leven van de kinderen.

Naast het pedagogisch beleidsplan heeft iedere locatie een eigen specifiek werkplan. Hierin zijn pedagogische onderdelen, specifiek voor een bepaalde locatie, nader uitgewerkt.

Het pedagogisch beleidsplan en het specifieke werkplan kunt u bij elk van onze kindercentra opvragen of inzien.

1 PEDAGOGISCHE VISIE

1.1. Onze kijk op kinderen en opvoeden

We hebben ideeën over de ontwikkeling van kinderen en de rol die we als volwassenen in de omgeving van kinderen vervullen. Wanneer kinderen bij ons komen handelen wij vanuit de volgende uitgangspunten:

1. De kern tot bloei laten komen (ons opvoedingsdoel)

Wat in potentie aanwezig is in het kind wordt door ons gestimuleerd. Zo kan een kind zijn en worden wie hij werkelijk is. Om dit te bereiken kijken en luisteren wij goed naar kinderen. Onze visie op opvoeden is dat wij aansluiten bij het kind en zijn mogelijkheden. Het is geen reële verwachting dat de vrucht van een berk zal uitgroeien tot een volwassen eik. Dit proberen te forceren is niet zinvol.

2. Acceptatie

Wij accepteren kinderen zoals ze zijn; uniek en waardevol. Diversiteit in persoonlijkheden en onderlinge verschillen zien wij als een verrijking.

3. Vertrouwen

Wij hebben vertrouwen in het vermogen van kinderen. Kinderen hebben vanaf de geboorte een innerlijke motivatie om te leren lopen, praten en contact te maken met anderen. Zij leren wat nodig is voor het leven. Kinderen leren binnen het eigen vermogen, tempo en op een geheel eigen wijze. Het eigen en unieke ontwikkelingstempo van het kind is voor ons maatgevend in de begeleiding van de kinderen.

4. Verzorging

Wij geven kinderen liefdevolle aandacht en verzorging, we sluiten aan bij hun behoeften. Vaste rituelen, ritme en regels zorgen ervoor dat kinderen zich zeker voelen. Vanuit een veilige basis durven én kunnen zij de wereld gaan ontdekken. Kinderen worden zo gestimuleerd tot zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

5. Ondersteuning

Kinderen hebben recht op de ondersteuning en positieve aandacht van volwassenen. Wij bieden kinderen liefdevolle ondersteuning. Samen met hen gaan wij op zoek naar antwoorden op vragen die ontstaan. Wij helpen kinderen het zelf te gaan doen. Dit doen wij door actief te helpen, maar ook door bewust afstand te nemen als kinderen onze hulp niet (meer) nodig hebben.

6. De wereld ontdekken

Kinderen maken deel uit van de samenleving. Wij zien het kindercentrum als een samenleving in het klein waar kinderen kunnen oefenen. Dit gaat letterlijk en figuurlijk met vallen en opstaan. Wij stellen kinderen in de gelegenheid om vanuit het kindercentrum de wereld om hen heen te ontdekken. Kinderen leren van én door elkaar, voor nu én later.

1.2. De 4 pedagogische basisdoelen

Onze werkwijze en omgang met de kinderen sluit aan op de 4 pedagogische basisdoelen van Riksen Walraven (genoemd in de Wet Kinderopvang):

1. Het bieden van emotionele veiligheid
2. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties
3. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van de sociale competenties
4. Gelegenheid bieden om zich normen en waarden, de cultuur van een samenleving eigen te maken

1. Het bieden van emotionele veiligheid:

Jonge kinderen moeten zich veilig en beschermd voelen. Als een kind zich onveilig voelt staat het niet open om te spelen en te leren. Het gevoel van veiligheid in de kinderopvang wordt bepaald door de groepsleiding, de ruimte/omgeving en het contact met andere kinderen. Wij creëren veiligheid door intensief en bewust contact te hebben op momenten dat we kinderen bijvoorbeeld verschonen of voeden. We noemen de kinderen bij naam en we kondigen aan wat we gaan doen. Vanuit de gehechtheidstheorie van Bowlby streven wij naar zoveel mogelijk vaste verzorgers, waardoor een kind zich veilig voelt en vanuit die veiligheid zijn omgeving kan onderzoeken.

Pedagogisch medewerkers (pm-ers) op de bso hebben oog voor gebeurtenissen die onveilig zijn voor een kind, zoals pesten en buitensluiten, of de spanning van een negatieve groepssfeer.

Mocht er door ziekte, verlof of vakantie 1 van de vaste 3 pedagogische vaste gezichten niet aanwezig zijn en de locatie manager heeft ze allemaal benaderd heeft voor vervanging zonder resultaat. Dan wordt dan een pedagogisch medewerker van een andere groep van dezelfde locatie benaderd. Op de groep is er altijd een schrift aanwezig met daarin belangrijke gegevens en bijzonderheden van de kinderen. De Pedagogisch medewerker biedt dan emotionele veiligheid door zich voor te stellen aan de ouders en het kind. Zij stelt het kind op zijn gemak, gaat rustig op ooghoogte tegen het kind te praten, neemt het kind op schoot als ze dat fijn vinden. We kijken dan goed naar het kind en waar de behoefte ligt van het kind.

2. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties:

Het kind moet zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit kunnen ontwikkelen. Het kind moet zich kunnen ontwikkelen op de verschillende vlakken zoals motorisch, cognitief, emotioneel en sociaal.

Pedagoge Emmi Pikler onderzocht het belang voor een kind om in zijn eigen tempo te kunnen leren. Bij De Dwergjes betekent het dat pm-ers vooral kijken en luisteren naar kinderen en aansluiten bij de ontwikkeling en ideeën van kinderen. Wij stimuleren zelfstandigheid bij kinderen door een kind te helpen het zelf te doen (Montessori). Zo laten wij (jonge) kinderen bijvoorbeeld zichzelf zoveel mogelijk aan- en uitkleden en mogen kinderen helpen met de tafel dekken en afruimen. Op de bso helpen we de kinderen net dat volgende stapje te zetten, door hen nieuwe kennis aan te reiken en hen wegwijs te maken in de wereld. Pm-ers hebben inzicht in wat kinderen boeit of remt.

3. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van de sociale competenties:

Met sociale competenties wordt bedoeld dat het kind leert om goed te kunnen communiceren, samen te werken, anderen te helpen, conflicten voorkomen en oplossen. Door het leren van sociale competenties geeft je aan kinderen kans om zich te ontwikkelen tot personen die goed kunnen functioneren in de samenleving. Ook hierbij gebruiken wij de gedachtegang van Montessori; help kinderen het zelf te doen. We stimuleren oudere kinderen bijvoorbeeld om zelf conflicten op te lossen. We laten ze zelf nadenken hoe je het weer goed kunt maken of hoe je iets gedaan kunt krijgen. Pm-ers kijken mee, sturen waar nodig en geven het goede voorbeeld. Daarnaast leren we kinderen hun gevoelens te verwoorden met behulp van de ik-boodschap (volgens de theorie van Thomas Gordon). Pm-ers communiceren zelf ook vanuit de ik-boodschap. Een pm-er zegt dus niet: 'jij mag niet op de tafel klimmen', maar zegt: 'ik vind het eng als je op de tafel klimt, want misschien val je er vanaf en doe je je pijn'.

4. Gelegenheid bieden om zich normen en waarden, de cultuur van een samenleving eigen te maken:

De kinderen leren wat wel en niet mag. Er zijn veel ongeschreven gedragsregels: je mag een ander geen pijn doen, samen delen, om de beurt, etc. Spelenderwijs en in de dagelijkse omgang met de kinderen probeer je ze dit bij te brengen. Dit basisdoel is de kern van de opvoeding. Je laat kinderen kennismaken met grenzen, normen en waarden maar ook met omgangsvormen in onze samenleving. Pm-ers hebben hierin een duidelijke voorbeeldfunctie. Vanuit het gedachtegoed van Gordon leren we de kinderen hoe je respect en aandacht voor elkaar hebt en geven ieders eigen karakter de ruimte. We nemen kinderen serieus en laten ze in hun waarde, zodat we goede relaties met ze op kunnen bouwen. Op de nso gebruiken pm-ers kinderp participatie om normen en waarden over te dragen. Zij betrekken kinderen bij het nadenken over omgaan met televisie en computers, over de inrichting van de ruimte en over het programma voor de zomervakantie. Kinderen leren zo om na te denken voordat er een besluit wordt genomen. Ze leren verantwoordelijkheid krijgen en dragen. Regels die je samen bedenkt gelden voor iedereen, ook voor jezelf. De groepsruimte netjes en gezellig houden is een taak voor iedereen. En als oudere is het heel normaal dat je een jonger kind helpt of een verdrietig kind troost als er iets mis gaat.

2. HET KIND

2.1. Wennen

Pedagogisch medewerkers geven ouders en kind de tijd om te wennen aan de nieuwe omgeving. Tijdens het wenproces bouwt de pm-er met ieder kind een persoonlijke relatie op, waarin de basis wordt gelegd voor een gevoel van vertrouwen en veiligheid. Het team spreekt af wie de vaste pm-er wordt voor het kind. Het nieuwe kind heeft al een plekje op de groep: er is een mandje/kastje voor het kind in de groep. Kennismaken is een wederzijds proces. Niet alleen de nieuwkomer moet wennen aan de groep, maar de groep moet ook de nieuwkomer leren kennen. Dit doen we door bijvoorbeeld te praten met de kinderen over thuis, het vaak noemen van de namen van de kinderen, het samenspel stimuleren van het nieuwe kind door het te laten meespelen in een klein groepje.

Bij De Dwergjes is er sprake van een extern en intern wenbeleid. Extern wenbeleid gebruiken we bij nieuwe kinderen die instromen op de kinderopvang bij De Dwergjes. Het wennen begint vanaf de startdatum van de opvang. Een intern wenbeleid zetten we in wanneer een kind al bij De Dwergjes opvang heeft, maar doorstroomt naar een andere groep en/of locatie. Ouders en pm-ers maken afspraken over de manier waarop het wennen verloopt. We houden hierbij rekening met de maximale groepsbezetting. Hoe het wenproces verloopt (de lengte van de wendagen) hangt af van de individuele behoefte van het kind. Maar ook de leeftijd van het kind en de locatie waar het kind opvang heeft telt mee. Wennen op de bso verloopt anders dan wennen op het kinderdagverblijf.

2.2. Doorstromen naar een volgende groep

Op een goed moment stroomt een kind door naar een volgende groep, bijvoorbeeld van de kinderdagverblijf naar de bso. De pm-ers zorgen dan voor een juiste en volledige overdracht. Dit betekent dat de pm-ers van de groep waar het kind weg gaat het volledige kinddossier overdraagt aan de groep waar het kind naar toe gaat. Soms is het nodig een overdracht mondeling toe te lichten wanneer het bijvoorbeeld gaat om een kind met opvallend gedrag, een kind dat in aanraking is geweest met de meldcode, een kind met een chronische ziekte of een kind/gezin dat in een begeleidingstraject zit/heeft gezeten met andere instanties.

2.3. Kind volgsysteem

Observeren behoort tot het hart van het werken met kinderen. Door te observeren kijken pedagogisch medewerkers of wat ze aanbieden werkt; waar de belangstelling van de kinderen ligt; waar individuele kinderen behoefte aan hebben. Door te observeren kunnen pm-ers aansluiten bij de kinderen en activiteiten plannen.

Bij De Dwergjes gebruiken we het kind volgsysteem van Kindinn om de ontwikkeling van kinderen in kaart te brengen en om bijzonderheden in de ontwikkeling van een kind te signaleren. Periodiek worden zij ondersteund op de groep in het werken het observatiesysteem. Hierbij worden vragen beantwoord en gezamenlijk rapportages besproken.

Bij 0-4 jaar richten we ons op de sociaal emotionele ontwikkeling (omgaan met anderen, taalontwikkeling, motoriek, spelontwikkeling, etc.). Bij 4-12 jaar richten we ons op sociaal competent gedrag: intra- en interpersoonlijke ontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid. We brengen in kaart hoe het kind met andere kinderen en de leiding omgaat. Daarnaast meten we bij kinderen van 0-12 jaar het welbevinden.

In de periode tussen 0 en 4 jaar wordt de lijst 8 keer ingevuld door een van de groepsleidsters, dat komt neer op 2 keer per jaar. Op deze manier kunnen we eventuele aandachtsgebieden eerder signaleren en met de ouders afstemmen hoe deze gestimuleerd kan worden. De observatie wordt altijd door 2 PM-ers uitgevoerd die beide werken op de groep waar uw kind wordt opgevangen.

Ouders worden 1x per jaar uitgenodigd voor een gesprek met een pedagogisch medewerker, om te praten over hoe het in de groep gaat. De observatielijsten worden in dit gesprek meegenomen, maar de nadruk zal liggen op het welbevinden van het kind.

Deze gesprekken vinden in de regel plaats rond de 10 maanden, 20 maanden, 32 maanden en de 44 maanden. Als er bij ouders of leidsters eerder behoefte is aan een gesprek, kan er natuurlijk altijd een afspraak gemaakt worden.

Als een kind bijna 4 jaar is wordt er met toestemming van ouders, een warme overdracht naar school gedaan. Dit houdt in dat we met school over uw kind praten, hoe uw kind op de groep is en wordt de observatielijst van uw kind besproken. De observatie van uw kind zal 5 jaar in het archief van De Dwergjes bewaard worden. Een Vve kind wordt altijd warm overgedragen naar de school waar het kind naar toe gaat. Wij hebben houden nauw contact met school om te kijken of het goed gaat op school. Als school nog vragen heeft kunnen ze altijd bij ons of de ouders terecht.

2.4. Eten en drinken

Kinderen eten en drinken om gezond te blijven en om ervan te genieten. Ze leren hun eigen behoeftes en smaak kennen, en keuzes maken. Eten en drinken zijn ook een bij uitstek plezierig en sociaal gebeuren. Baby's hebben persoonlijk contact met de pm-er die de fles geeft. Peuters eten in kleine groepjes aan tafel en hebben samen plezier. Ze leren rekening houden met elkaar en gesprekjes voeren aan tafel. Voor bso kinderen is samen eten en drinken bij uitstek een sociale gebeurtenis: je bespreekt samen de dag en ervaringen, je luistert naar elkaar en laat elkaar uitspreken en je maakt plannen met elkaar voor de rest van de middag.

Traktaties bij feesten of afscheid maken voor kinderen gedeelde waarden heel concreet, bijvoorbeeld: we zijn blij dat je er bent. Aan tafel worden emotionele en sociale competenties ontwikkeld. Daarnaast zijn de motorische competenties heel belangrijk: zelf leren eten. Wij stimuleren kinderen tot het eten van gezonde voeding en het ontdekken van nieuwe smaken, maar wij dwingen kinderen nooit tot eten (bijvoorbeeld door middel van sancties). Wanneer een kind niet wil eten, gaan wij samen met de ouders op zoek naar de reden en een goede oplossing.

Op alle locaties wordt het eten en drinken verzorgd door De Dwergjes. We zorgen voor een diversiteit aan producten op tafel, waarbij de focus ligt op gezond, variëren, lekker en gezellig.

Wij besteden feestelijk aandacht aan de verjaardag van een kind. De groepsruimte wordt versierd, we zingen verjaardag liedjes en kinderen op het kinderdagverblijf en peuteropvang

mogen (gezond) trakteren. Kinderen op de bso trakteren vaak ook al op dezelfde dag op school, daarom trakteren zij niet altijd meer op de naschoolse opvang. We maken er altijd een feestje van.

Bijzonderheden zoals een allergie, dieet of wensen vanuit een geloofsovertuiging worden tijdens de intake met ouders besproken en genoteerd in het kind dossier.

2.5. Verschonen, zindelijk worden en slapen

Jonge kinderen worden minstens 3 keer per dag verschoond of begeleid bij het naar de wc gaan. Daarnaast worden kinderen die een luier dragen, regelmatig gecontroleerd op een vieze luier. De kinderen krijgen hierbij individuele aandacht, alleen op de commode of in een klein groepje bij de wc. Bij het verzorgen heeft de pm-er lijfelijk contact met het kind. In de manier waarop zij het kind aanraakt, toont de pm-er respect voor het kind. Wanneer een kind thuis bezig is met zindelijk worden, dan kan dat op het kinderdagverblijf worden voortgezet. De manier waarop kinderen worden ondersteund bij het zindelijk worden, gebeurt altijd in overleg met de ouders. Als ouders willen beginnen met zindelijk worden, terwijl het kind daar volgens de pm-er nog niet aan toe is, dan gaat de pm-er hierover met de ouder in gesprek. Het belangrijkste bij zindelijk worden is het observeren en constateren dat een kind aan het plassen of poepen is. Hoe vaker de pm-er dit ziet en opmerkt, des te eerder is een kind zich bewust van zijn lichaamsfuncties. Het doel is dat kinderen vrijwillig naar de wc (of het potje) gaan op het moment dat ze de aandrang voelen. De pm-er ondersteunt daarmee het kind in het leren herkennen van de aandrang. Zodra het kind zijn behoefte op de wc doet, complimenteren we hem. We leren hen ook aan na afloop de handen te wassen.

Rust en slapen

Kinderen die voldoende rusten, kunnen vervolgens geconcentreerd en intensief spelen. Dat geeft rust in de groep. Pm-ers besteden daarom veel tijd aan het leren herkennen van de manier waarop elk kind afzonderlijk laat zien dat het aan rust toe is.

Tijdens het intakegesprek vragen wij naar de slaaprituelen van uw (jonge) kind, om deze zoveel mogelijk over te nemen. Baby's slapen wanneer zij behoefte hebben om te slapen. Dreumesen en peuters worden na de lunch te slapen gelegd. Kinderen die tussen de middag niet meer in slaap vallen, rusten bij ons op de grond op matjes met kleden en kussens of op de bank.

2.6. Dagritme

Onze pedagogisch medewerkers bieden een dagprogramma aan waarin ruimte is voor individuele verschillen. Maar ze zorgen ook voor gezelligheid en gezamenlijkheid en voor een dagritme dat regelmaat en vastigheid geeft. De mate waarin kinderen een individueel dagritme moeten kunnen volgen of houvast vinden in het ritme van de groep, verschilt sterk per leeftijd. Bij baby's sluiten we zoveel mogelijk aan op het ritme van thuis. Pm-ers maken een verbinding tussen wat de baby thuis gewend is en de mogelijkheden van de groep. Vanaf ongeveer 1,5 jaar zijn de meeste kinderen in staat zich aan te passen aan het dagritme van de groep. Pm-ers gaan soepel om met het dagritme. Kinderen mogen tijdens het vrij spel even wegdromen of in slaap vallen op de bank als ze moe zijn, kinderen krijgen de tijd om bij overgangen even hun spel af te maken.

Op de bso ligt het middagprogramma niet volledig vast. De tijd na school is vrije tijd en staat voor zelf kiezen, initiatief nemen, eigen interesses volgen, weinig bemoeienis van volwassenen, je mogen vervelen. De locaties zorgen voor een afwisselend activiteitenprogramma afgestemd op interesses en leeftijd van de kinderen. Kinderen kunnen kiezen uit meerdere activiteiten, maar mogen ook (grotendeels) hun eigen plan trekken of even niets doen. Het programma voor met name 0-4 jarigen wordt gemarkeerd door vaste onderdelen, zoals brengen, spelen binnen en buiten, fruit eten en drinken, slapen of rusten, tussendoortje eten en drinken, spelen of een activiteit, ophalen. Vanwege de eigenheid van al onze opvangsoorten heeft iedere locatie een eigen programma. Het specifieke dagprogramma per locatie kunt u lezen in het werkplan van de locatie waar uw kind opvang heeft.

2.7. Ziekte

Wanneer een kind ziek is vragen wij de ouders om de locatie hier altijd over te informeren. Bij bepaalde besmettelijke ziektes zijn wij verplicht melding te doen bij de GGD. Hierover informeren wij ouders. Op de locatie hangen wij informatie op over de ziekte die op dat moment heerst. Of een kind wel of niet de locatie mag bezoeken wanneer het ziek is, hangt van meerdere factoren af. De risico van besmetting, het kunnen borgen van het welbevinden van het kind, de belasting op de groep, de mate van zorg die de pm-er kan bieden moeten afgewogen worden. De beslissing of een ziek kind wel of niet kan worden opgevangen, ligt bij de pm-er. De beslissing of een ziek kind wel of niet kan worden opgevangen, ligt bij de pm-er. Wij hanteren het beleid van de RIVM.

2.8. Kinderparticipatie

Kinderparticipatie betekent dat kinderen een stem hebben in allerlei zaken die hen direct aangaan: het programma, de inrichting, de groepsregels, het eten. Kinderen tot 4 jaar stimuleren we om hun mening te uiten en hun voorkeuren te geven. De pm-ers luisteren naar wat kinderen willen en stellen hier hun activiteiten en handelen op in.

Bij kinderen op de bso zetten we kinderparticipatie actief in. Kinderparticipatie is samen denken, samen beslissen, allemaal meedoen, samen verantwoordelijk zijn. Kinderparticipatie levert een belangrijk bijdrage aan de sociale competenties van kinderen op het gebied van eigen mening vormen, democratisch functioneren, zelfstandigheid en vertrouwen. De groep wordt een "leefgemeenschap". Iedere bso locatie heeft kinderparticipatie op zijn eigen manier ingericht. De uitwerking van kinderparticipatie hangt af van de leeftijd van de kinderen, de samenstelling van de groep en het activiteiten aanbod.

2.9. Sensomotorische ontwikkeling

Door met bewegen te reageren op gevoel, licht en geluid, ontwikkelt een baby zich, verkent hij zijn omgeving en zijn eigen rol daarin. Dit proces noemen we de sensomotorische ontwikkeling. De zintuigen (senso) en de motoriek (motorisch) zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Alle prikkels die via de zintuigen binnenkomen, wekken een motorische reactie op. De sensomotorische ontwikkeling vormt de basis voor de algehele ontwikkeling. Hoe kinderen zich emotioneel ontwikkelen, op welke manier ze leren kennis op te doen, hoe hun sociale en mentale ontwikkeling verloopt. Vanuit onze kernwaarde groei bieden we kinderen alle ruimte om te groeien. Sensomotorische ontwikkeling speelt vooral bij kinderen tot 7 jaar een belangrijke, cruciale rol.

Bewegen en spel

Wij stimuleren kinderen zoveel mogelijk te bewegen, binnen en buiten. Hierbij stimuleren we de verschillende reacties (automatische bewegingen) bij een kind. Een kind moet gelegenheid krijgen deze reacties steeds te verfijnen. Op deze wijze leert het kind op zijn lichaam te vertrouwen. Zo moet een kind leren zichzelf op te vangen met de handen wanneer het valt. Dit bevorderen we door bijvoorbeeld veel springspelletjes met de kinderen te doen. Ook is het belangrijk baby's veel op de buik te laten spelen om het oprichten van het hoofd en het steunen op armen te stimuleren. Kinderen waarbij het steunen op de armen onvoldoende beoefend is, kunnen het kruipen overslaan of worden zogenaamde "billenschuivers". Kruipen is belangrijk: het stimuleert het evenwicht, stimuleert de samenwerking tussen linker en rechter hersenhelft en is van belang voor het latere lopen. Het ontwikkelt de stabiliteit van de schoudergordel en van het bekken. Bij alle bewegingsactiviteiten die we aanbieden zijn we ons bewust van het stimuleren van de motorische ontwikkeling. Omdat langdurig gebruik van een wipstoeltje niet goed is voor de ontwikkeling van de wervelkolom en motoriek van de baby, beperken wij het gebruik tot een maximum: niet langer dan 15 minuten achter elkaar.

Buitenspelen

Wij willen graag iedere dag buitenspelen met de kinderen. Daglicht maakt melatonine aan en bevordert de slaap. Het helpt kinderen ook te ontladen en geeft rust. Op de bso spelen kinderen, nadat zij uit school komen, na het eten en drinken even buiten. Het resultaat is dat de sfeer en rust op de bso groep veel beter is na het buitenspelen. Natuurlijk houden we rekening met kinderen die hier echt geen zin in hebben, maar de praktijk leert dat eigenlijk alle kinderen graag buitenspelen, ook na schooltijd.

Knutselen

Natuurlijk is het voor ouders leuk om aan het eind van de dag een leuk "werkje" van hun kind te zien wat ze die dag gemaakt hebben. Toch proberen wij ons niet te focussen op het eindproduct, het proces zelf is waar het om gaat. Het plezier dat een kind beleeft aan het spelen met klei is belangrijker dan er aan het eind van de dag een olifant van te moeten hebben gemaakt. Het ontdekken en ervaren van materialen (klei, zand, water, verf, stof, papier) zorgt voor het stimuleren van de zintuigen. Het is voor de kinderen een groot feest om verf of scheerschuim op tafel te mogen uitsmeren. We gebruiken zoveel mogelijk grote vellen papier, dikke potloden en kwasten, zodat jonge kinderen met grote bewegingen kunnen verven of tekenen (kinderen tot 4 jaar bewegen voornamelijk uit hun schouder en arm met tekenen, nog niet vanuit de pols). Voor oudere kinderen op de bso hebben we een variatie aan knutselpullen, geschikt voor de inmiddels ontwikkelde fijnere motoriek, zoals prikblokken, scharen, dunne potloden en stiften, kleine kwasten, kraaltjes rijen, etc.

Voeding

Wanneer wij met de kinderen aan tafel zitten om te eten en te drinken willen we hier zoveel mogelijk een gezellig en sociaal moment van maken. Wij maken van het eten dan ook geen strijd. We dwingen een kind nooit iets (op) te eten of drinken. Wij bieden het de kinderen aan en stimuleren, maar willen dat ze eten en drinken associëren met iets positiefs en gezelligs. Op tafel staan 2 soorten zoet en 2 soorten hartig beleg. Wát er op tafel staat varieert dagelijks. Jonge kinderen kunnen nog niet uit meer dan 2 dingen kiezen. Op de bso kunnen kinderen uit meerdere soorten beleg kiezen. Baby's geven wij al vlot kleine stukjes

(zacht) fruit in plaats van gepureerd fruit om zo de kaakspierontwikkeling te stimuleren. Uiteraard altijd na afstemming met de ouders.

Voorbereiding op de basisschool

We kunnen kinderen spelenderwijs voorbereiden op de basisschool. Zo stimuleren we kinderen zelf te lopen, zelf de jas aan te trekken, aan te kleden, naar de wc gaan, boterham te smeren, etc. We stimuleren hiermee de zelfredzaamheid van het kind. Om een peuter voor te bereiden op het latere schrijven is het belangrijk dat het de schrijfbeweging kent met zijn lichaam. We leren peuters via spelletjes om vooruit te lopen, achteruit te lopen, stoppen en zijwaarts lopen. Maar ook zwaaien met linten of het uitspelen van een verhaal of prentenboek. Kruipen is een goede basis voor het rekenonderwijs. Aan den lijve leren peuters tijdens het kruipen hoog/laag, afstanden voelen en inschatten, ver/dichtbij, ruimtelijke oriëntatie.

Samenwerken met ouders

Wij werken graag nauw samen met ouders. Wij vinden het belangrijk om thema's en activiteiten die wij gebruiken op de locatie ook in bepaalde mate thuis te stimuleren. Wanneer bijvoorbeeld een kind op het kinderdagverblijf bepaalde woorden aan het leren is, dan leert het kind ze makkelijker wanneer ouders de woorden thuis ook spelenderwijs gebruiken.

Uk & Puk op kinderdagverblijven

Uk & Puk gebruiken wij ook op onze kinderdagverblijven en peutergroepen. als aanvulling op de activiteiten die we bieden aan de kinderen van 0-4 jaar. De activiteiten van Uk & Puk zijn georganiseerd rondom thema's. De knuffel Puk staat hierbij centraal.

2.10. Kinderen met opvallend gedrag

Soms kunnen kinderen opvallend gedrag vertonen, gedrag dat opvalt binnen de rest van de groep. Het gaat hierbij niet zozeer om gedrag vanuit de eigenheid van een kind, maar gedrag waarbij we inschatten dat het een kind belemmert in zijn ontwikkeling of beperkend werkt voor andere kinderen. Dit kan om extravert gedrag gaan (schreeuwen, schoppen, slaan, dingen stuk maken, driftbuien, etc.) of juist om introvert gedrag (niet of nauwelijks praten, niet tot (samen)spel komen, claimend gedrag, niet kunnen of willen praten over emoties) of om kwetsbare kinderen (angstige kinderen, prikkelbare kinderen en kinderen die moeilijk met veranderingen om kunnen gaan). Wanneer wij ons zorgen maken om terugkerend, specifiek gedrag volgen wij ons protocol 'Kinderen met opvallend gedrag'.

Soms is het prettig als de pm-er ondersteund wordt om opvallend gedrag van een kind in kaart te brengen. De pm-er kan het CJG-team van Moerdijk inschakelen. Dit gebeurt meestal wanneer bepaald gedrag heel divers en wisselend is, het is dan lastig om concreet te maken wát nu precies het opvallende gedrag is. Maar ook voor de pm-er om te toetsen: 'zien anderen het ook zoals ik het zie?'. De CJG begeleider maakt een observatie van het kind aan de hand van een aantal vaste onderdelen (vrij spel, gestructureerd spel, buiten spelen, eetmoment, etc.). Dit gebeurt pas nadat ouders hiervoor toestemming hebben gegeven. Het verslag van de observatie wordt ondertekend door de ouders.

Het kan ook voorkomen dat wij opvallend gedrag vanuit onze meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld benaderen. Hiervoor maken wij dan gebruik van onze meldcode

procedure. In alle gevallen van opvallend gedrag geldt, dat wij in de eerste plaats de afstemming hierin willen zoeken met de ouders van het kind in kwestie, om te komen tot een (vaak) verhelderend en open gesprek

3. DE OUDER

3.1. De intake

Wanneer de startdatum van de opvang van een kind in zicht komt, belt de pm-er de ouders om een afspraak te plannen voor de intake. Deze intake wordt gepland voorafgaand aan de startdatum. Tijdens de intake geven wij uitleg over de praktische gang van zaken op de groep en maken we afspraken met de ouder over dingen die van belang zijn voor het welbevinden en de veiligheid van het kind. Bijvoorbeeld afspraken over eten, slapen, allergieën en ziektes. Bij bso kinderen worden ook afspraken gemaakt over zelfstandigheid van het kind. Daarnaast krijgt de ouder ook informatie over onze klachtenprocedure, dagindeling, ziektebeleid, voedingsbeleid en informatie over de oudercommissie van de locatie. De pm-er maakt tijdens de intake gebruik van een checklist om zich, samen met de ouders, er van te verzekeren dat alle belangrijke onderwerpen besproken en ondertekend zijn. Tijdens de intake wordt het gegevensformulier, wat ouders thuis hebben ingevuld en terug gestuurd naar het centraal bureau, doorgenomen en zo nodig aangevuld. Daarnaast is er voor ouders de ruimte om vragen te stellen of nog niet besproken onderwerpen in te brengen.

3.2. Samenwerking met ouders

Vanuit onze kernwaarde openheid hebben we continue aandacht voor een volledige en levendige overdracht aan ouders. Goed contact en regelmatig overleg met tussen ouders en kindercentrum vormen de basis van goede kinderopvang. Hierdoor kunnen ouders en pm-ers de verschillende leefwerelden voor het kind verbinden. De pm-er maakt met iedere ouder individueel contact. Tegelijkertijd houdt ze ook rekening met wat mogelijk en onmogelijk is binnen het kindercentrum. Soms is de communicatie tussen ouders onderling gestagneerd, wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een (vecht)scheiding. Wij proberen onze communicatie zo goed mogelijk af te blijven stemmen in deze situatie. Tijdens de eerste weken dat kind en ouders de opvang bezoeken (de wenperiode) leggen we de basis voor wederzijds begrip tussen de ouders, het kind en de pm-er.

3.2.1. Momenten van contact

Brengen en halen

Op de breng- en haalmomenten wordt belangrijke en leuke informatie over het kind uitgewisseld tussen ouder en pm-er. Ouders kunnen tijdens het brengen praktische informatie doorgeven, wat door de pm-er zo nodig opgeschreven wordt. Wanneer ouders hun kind komen halen, geven de pm-ers opnieuw informatie over het kind. Zoals de activiteiten die het kind gedaan heeft, met wie het heeft gespeeld, de stemming van het kind gedurende dag, leuke anekdotes en opvallendheden wat betreft de ontwikkeling van het kind. Wij vinden het belangrijk dat ouders even de tijd nemen voor deze breng- en haalmomenten.

Op de bso beperken de contactmomenten zich vaak tot het ophalen van het kind. Ook dan is er ruimte voor een korte overdracht. Omdat de contactmomenten kort zijn, kunnen ouders altijd een gesprekje met de pm-er aanvragen.

De tijden waarop gebracht en gehaald kan worden kunt u afspreken met de locatie

Nadat een kind geobserveerd is met ons kind volgsysteem, nodigen wij de ouders uit voor een oudergesprek. Dit gesprek gaat over het welbevinden en de ontwikkeling van het kind en voeren we aan de hand van een observatieverslag dat de pm-ers van over het kind hebben geschreven. Soms is een extra gesprek nodig, bijvoorbeeld als ouders of pm-ers zich zorgen maken over een kind. In dat geval plannen we een gesprek, buiten de groep. Af en toe verwijzen wij ouders door naar derde instanties (b.v. CJG Moerdijk). Deze procedure staat omschreven in onze zorgstructuur, bijlage 1.

Ouderbijeenkomsten

Op iedere locatie worden jaarlijks verschillende activiteiten georganiseerd waarbij de betrokkenheid en deelname van een ouder van groot belang is. Het kan bijvoorbeeld gaan om een ouderavond met een specifiek pedagogisch onderwerp, waarbij pedagogische kennis met ouder en pm-er wordt gedeeld, vaak in samenwerking met een deskundige. Het kan ook gaan om een koffie ochtend, een zomerfeest of uitstapje waarbij de hulp van ouders vragen.

Ouder als gast in de groep.

Ouders hebben de mogelijkheid hun bijzondere kennis of talenten te delen met de kinderen op de groep. Vertellen over een beroep en daar iets over laten zien (brandweer, politie, bakker, fietsenmaker) of een talent delen (muziekinstrument bespelen, sieraden maken, verhalen vertellen) is voor kinderen zeer interessant en voor ouders en pm-er schept het de gelegenheid een open sfeer en ontmoetingsplaats te creëren.

Schriftjes en plakboeken

Bij de verzorging van baby's (tot ongeveer 1 jaar) gebruiken we een overdrachtsschrift. Dit schrift bevat de uitgebreidere versie van overdracht zoals tijdens het breng- en haalmoment. Het geeft ouders de tijd om op een rustig moment thuis bepaalde dingen op te schrijven, waar van ze graag willen dat de pm-er dit leest. De pm-ers houden ook een plakboek bij van het kind met daarin vele knutselwerkjes, foto's en leuke teksten. Wanneer het kind 4 jaar wordt en naar de basisschool gaat, krijgen de ouders het plakboek mee naar huis.

3.2.2. Inspraak

Voor de betrokkenheid tussen ouders en kindercentrum zijn meepraten en meedenken belangrijk. Ouders hebben adviesrecht op een aantal terreinen, waaronder op pedagogisch terrein. De oudercommissie (OC) is het klankbord van alle ouders van de locatie. De oudercommissie houdt zich bezig met locatie gebonden zaken, zoals de locatie specifieke werkplannen pedagogisch beleidsplan.

Als ouder kun je altijd je ideeën, wensen, gespreksstof en zorgen kenbaar maken bij de oudercommissie. Zij zorgen er voor dat het bij het locatiehoofd of het management bespreekbaar wordt gemaakt.

3.4. Klachten

Wij staan open voor suggesties ter verbetering en klachten van ouders. Op deze manier kunnen wij onze dienstverlening continue toetsen en verbeteren. Wanneer een ouder ergens ontevreden over is of een opmerking heeft, dan kan de ouder dit in eerste instantie met de pm-er van de groep of het locatiehoofd bespreken. Wanneer dit niet tot een bevredigende afhandeling leidt, dan kan een ouder een klachten- of verbeter brief schrijven en deze brief mailen of opsturen naar het hoofdkantoor.. Wij streven er naar een

klacht of verbetersuggestie binnen 2 weken naar tevredenheid van de ouder af te handelen. Meer informatie over ons klachtenreglement en onze klachtenprocedure.

3.5. Incidenteel afnemen van een extra dag

In overleg met de pedagogisch medewerker kunnen ouders extra dagdelen/dagen afnemen, op voorwaarde dat de groepsgrootte en -samenstelling dit toelaten. Deze incidentele opvang vindt in principe plaats binnen de eigen stamgroep van het kind. Wanneer er geen plaats is op de eigen groep, kan het kind worden opgevangen op een andere groep. Dit gebeurt altijd in overleg met de ouder. Een extra dag vragen ouders zelf aan. De extra dagdelen/dagen brengen wij na afloop van de maand in rekening. Deze extra afgenomen uren staan vermeld op het jaaroverzicht dat de ouder kan gebruiken voor de jaarlijkse afrekening van de belastingdienst.

3.6. Structureel afnemen van een extra dag

Wanneer een ouder structureel een extra dag wil afnemen, dan gebeurt dit in principe op stamgroep van het kind. Wanneer er geen plaats is op de eigen groep, dan kan in overleg met de ouders besloten worden het kind tijdelijk voor die dag op een andere groep te plaatsen. Hiervoor is schriftelijk toestemming van de ouders nodig. Wanneer deze situatie zich voordoet, dan mag het kind in maximaal 2 stamgroepen geplaatst worden. Zodra er plaats is in de oorspronkelijke stamgroep, dan plaatsen wij het kind over naar deze groep. In het plaatsingsovereenkomst vermelden wij dat het kind tijdelijk opvang heeft in een andere groep op een specifieke dag.

3.7. Pedagogisch advies

Iedere ouder heeft wel eens te maken met opvoedsituaties die lastig zijn. Je zorgen maken of vragen hebben over je kind dat zo slecht eet `s avonds, of hoe het komt dat je kind zo druk is of niet naar je luistert. Veel ruzie in huis, zindelijkheidsproblemen, baby's die maar niet in hun ritme lijken te komen, een kind dat introvert of angstig wordt met of zonder duidelijke oorzaak. Allemaal voorbeelden van situaties waarin je misschien graag eens wat hulp zou willen hebben. Of gewoon, een antwoord op je vraag. Onze pedagogisch medewerkers proberen u zo goed mogelijk uw vragen te beantwoorden.

4. DE PEDAGOGISCH MEDEWERKER

4.1. Samenwerken in de groep

Collega's hebben dagelijks overleg aan het begin van de dag. Ze bespreken kort welke kinderen er die dag zijn, wat er op het programma staat, of dat nog steeds uit te voeren valt (rekening houdend met de groepssamenstelling) en of er bijzonderheden zijn waar rekening mee moet worden gehouden. Door de dag heen blijven pm-ers steeds even afstemmen. Hoe is de sfeer op groep? Moeten we ons programma aanpassen? Wat moet er nog gebeuren? Alle pm-ers beschikken over de competenties om kinderen in een groep op te voeden. Daarnaast heeft iedere pm-er persoonlijke kwaliteiten; bijvoorbeeld creativiteit, goed kunnen omgaan met kinderen met 'moeilijk' gedrag, sporttalenten, goed zijn in ouderavonden organiseren of gezelligheid maken tijdens de lunch. Dankzij persoonlijke talenten van onze medewerkers krijgt het werk steeds nieuwe impulsen.

4.2. Omgang met de kinderen

Onze pm-ers bouwen een veilige vertrouwde relatie op met de kinderen en stimuleren dit tussen de kinderen onderling. Dit komt tot uiting in de dagelijkse communicatie met de kinderen waaruit blijkt dat ze allemaal welkom zijn, als persoon gewaardeerd worden en dat ze kunnen rekenen op de pm-ers. De basiscommunicatie van de pm-ers bestaat uit:

4.2.1. Sensitieve responsiviteit

Pm-ers zijn gevoelig (sensitief) voor de signalen die het kind afgeeft (verbaal en non-verbaal), door goed te kijken naar het kind en te proberen te begrijpen wat het bedoelt. Vervolgens reageren (responsief) pm-ers adequaat door op de juiste manier in te spelen op de signalen van het kind. Pm-ers laten altijd merken dat ze het kind gezien en/of gehoord hebben, waarderen, rekening houden met het kind en helpen als dat nodig is. Pm-ers maken oogcontact met het kind en kondigen aan wat ze gaan doen. Emoties en gevoelens (bijvoorbeeld angst of verdriet) worden verwoord. Pm-ers geven een kind de ruimte om hun eigen tempo te volgen. De pm-er zorgt ervoor dat alle kinderen gedurende de dag aandacht krijgen, ook de kinderen die nauwelijks opvallen. Zo heeft een pm-er bijvoorbeeld de volledige en onverdeelde aandacht voor het kind, wanneer het kind op het aankleedkussen verschoond wordt. Of kijkt de pm-er het kind aan en vertelt ze wat ze gaat doen vóórdat ze het kind bijvoorbeeld uit het tafelstoeltje haalt. Bij een ruzie tussen twee kinderen laat de pm-er merken dat hij/zij er voor allebei is en helpt de kinderen om hun gevoelens naar elkaar te uiten om tot een oplossing van het conflict te komen.

4.2.2. Respect voor de autonomie van het kind

Pm-ers geven kinderen de gelegenheid om zelf oplossingen te vinden. Pm-ers laten hierbij hun betrokkenheid zien, maar nemen niet alles uit handen. Pm-ers werken oplossingsgericht: ze laten kinderen zelf oplossingen bedenken en ondersteunen hen daarin. Wanneer nodig, passen ze het dagprogramma aan om beter aan te sluiten bij de behoefte, voorkeuren of het temperament van het individuele kind. Bij individueel contact geven pm-ers kinderen zoveel mogelijk de leiding. Op de bso zoeken pm-ers voortdurend naar een balans tussen beschermen en loslaten. De pm-er beschermt het kind op de bso tegen pijn en gevaar, leert het omgaan met risico en moeilijke situaties en stimuleert en het kind om zelfstandig te opereren. De pm-er houdt hierbij rekening met de leeftijd van het kind

en stemt af met de ouder. Met name op de bso stimuleren we de kinderen zelf keuzes en plannen te maken. Zo mag een kind op het kdv zelf de verschoontafel op klimmen met behulp van een trapje en vraagt de pm-er het kind zelf zijn schoenen en sokken uit te doen. Tijdens het uitkleden complimenteert ze het kind, omdat hij het goed doet. Op de bso stimuleert de pm-er de kinderen tot 'zelf nadenken' bij het bedenken van een activiteit. Kinderen mogen zelf plannen maken en bepaalde activiteiten op een eigen manier uitvoeren. De pm-er dringt zich niet op als kinderen ergens mee bezig zijn en neemt hen geen dingen uit handen.

4.2.3. Praten, uitleggen en luisteren

Pm-ers begeleiden alles wat ze doen en zien met taal. Hiermee maken ze de buitenwereld en gevoelswereld voor de kinderen begrijpelijk voor kinderen. Op de groepen lezen de pm-ers veel voor en vertellen veel verhalen. Verhalen helpen kinderen om samen te praten over belangrijke ervaringen. Over vrienden zijn, dieren, vakantie, de dokter, ziek zijn, eten, etc. De verhalen zijn vaak gekoppeld aan een maandthema, maar kunnen ook spontaan ontstaan door een gesprek tijdens de lunch of tijdens het spelen.

De pm-er reageert op vragen en opmerkingen van de kinderen en daarnaast stelt ze ook vragen aan de kinderen. Ze praat met (en niet tegen) de kinderen. Ze heeft een goede balans tussen luisteren en zelf praten.

4.2.4. Structuur en rituelen

Kinderen moeten leren zich aan bepaalde regels op de groep te houden, voor hun veiligheid en de veiligheid van hun omgeving. Het stoppen van het eigen gedrag is voor jonge kinderen erg moeilijk. Pm-ers proberen gedrag liever om te buigen en geven daarom maar weinig "nee"-regels, bijvoorbeeld: elkaar geen pijn doen, geen dingen kapot maken, niet doen, gevaarlijk. Daarnaast wordt een beperkt aantal positieve hoofdregels gebruikt.

Zoals: om de beurt, we helpen elkaar, weer vrienden maken (na een conflict), ga maar fijn iets anders doen (als een ander kind iets anders wil). Op de bso worden groepsregels samen met de kinderen opgesteld en regelmatig besproken. Daarnaast zijn pm-ers invloedrijke voorbeelden. Pm-ers maken bewust gebruik van imitatiegedrag van kinderen. Ze behandelen de kinderen uitdrukkelijk zoals zij willen dat de kinderen met elkaar omgaan. Rituelen zijn een belangrijk middel om de wereld voor jonge kinderen voorspelbaar te maken en om een wij-gevoel te geven. Op de groep kondigen we met liedjes aan dat het tijd wordt voor de lunch of dat het tijd wordt om op te ruimen, zodat kinderen weten dat we daarna iets anders gaan doen. We maken gebruik van rituele beloningen voor 'grote' kinderen die mogen helpen bij het dekken van de tafel.

4.2.5. Ondersteunen van positieve relaties tussen de kinderen

Pm-ers helpen de kinderen om zich veilig bij elkaar te voelen en om positieve relaties op te bouwen. Ze stimuleren verbondenheid in de groep en een wij-gevoel door rituelen en positieve aandacht voor alle kinderen. Zo noemen de pm-ers alle kinderen vaak bij naam. Als er een nieuw kind in de groep komt, wordt het aan de andere kinderen voorgesteld. We vieren verjaardagen van kinderen. Als een kind de groep verlaat, is er een afscheidsritueel. Pm-ers stimuleren vriendschap tussen de kinderen en plezier in samen spelen.

4.3. Mentorschap

Wanneer een kind met de opvang start, wordt het toegewezen aan een mentor. Deze pm-er heeft naast de gezamenlijke groepsverantwoordelijkheid een aanvullende verantwoordelijkheid voor zijn/haar mentorkinderen. De mentor brengt het welbevinden en de ontwikkeling met behulp van observaties in kaart en voert de oudergesprekken met de ouders van zijn/haar mentorkinderen. De mentor is ook verantwoordelijk voor een actueel en volledig kind dossier. Dit betekent dat alle afspraken die met en over het kind gemaakt worden, alle verslagen die gemaakt worden actueel en aanwezig in het kind dossier moeten zijn. De mentor van een kind is ook zoveel mogelijk het aanspreekpunt voor de ouders. Wie de mentor is van het kind wordt tijdens de intake verteld aan de ouders. Omdat deze pm-er het meest in detail op de hoogte is van het kind, draagt deze zoveel mogelijk over aan de ouders. Wanneer de mentor van een kind niet kan overdragen aan een ouder, omdat het bijvoorbeeld aan het eind van de dag niet meer aanwezig is, dan zorgt de mentor voor een zo volledig mogelijke overdracht aan zijn/haar collega.

4.4. Scholing

Wij vinden het belangrijk dat medewerkers meegaan met de ontwikkeling van de organisatie en de branche. Brede en blijvende inzetbaarheid van medewerkers geeft ons de mogelijkheid om snel te kunnen anticiperen op veranderingen in de branche en de omgeving. Wij scholen onze medewerkers zodat zij kennis op doen en deze kennis kunnen koppelen aan organisatieprocedures en -protocollen. Maar ook om kennis te implementeren tot kunde op de werkvloer en om kennis en kunde met collega's te delen. Dit doen we bijvoorbeeld met behulp van onze jaarlijkse scholing verzorgd door onze externe trainers.

4.5. Stagiaires en Pedagogisch medewerkers in opleiding

De Dwergjes is een erkend leerbedrijf. Studenten leren de praktijk kennen van de opleiding die zij volgen op de werkvloer en pedagogisch medewerkers leren weer van de studenten. De Dwergjes geeft prioriteit aan stagiairs van beroepsgerichte opleidingen voor de kinderopvang. De stagiaires vormen het toekomstig personeel.

Bij een kortdurende stage (1-3 maanden) is er vooral sprake van oriëntatie. De stagiaire is aanwezig op de groep en observeert de gang van zaken. Incidenteel kan zij een kind helpen bij een activiteit. De stagiair voert verder geen zelfstandige taken uit met de kinderen. Een langdurige stage biedt mogelijkheden voor het opbouwen van het contact tussen stagiaire en kinderen. We gaan uit van één stagiaire per groep. Stagiaires hebben een VOG en zijn geregistreerd in het personeelsregister. Gedurende de stageperiode wordt de stagiaire begeleid in het aanleren van kennis, vaardigheden en professionele beroepshouding. De begeleiding is een taak van de werkbegeleider. Welke taken de stagiair op de groep en met de kinderen kan uitvoeren, wordt gedurende de stageperiode periodiek vastgesteld aan de hand van een beoordeling van zijn of haar vaardigheid.

Bijna alle 1e jaars stagiaires worden boventallig ingezet. Uitzondering hierop zijn de, tweede en derde jaars, vierde jaars BOL'ers en tweede, derdejaars en vierde jaars BBL-ers. Als deze studenten aan bepaalde voorwaarde voldoen, kunnen zij onder bepaalde omstandigheden (gedeeltelijk) ingezet worden. Eerstejaars Bol 0 %. Een laatste jaar BOL mag maximaal 1/3de worden ingezet als je kijkt naar aantal beroepskrachten, maar alleen bij ziekte of in de vakantie. BBL 50 % en tweedejaars 50-100% derde en vierdejaars 100%. Zie CAO kinderopvang

5. VEILIGHEID

Veiligheid is meer dan een kernwaarde, het is onze voedingsbodem. Zonder (een gevoel van) veiligheid heeft onze kinderopvang geen bestaansrecht. We creëren een veilige leefomgeving voor kinderen en een veilige werkomgeving voor onze medewerkers als een noodzakelijke voedingsbodem. Het vormt de basis voor goed functioneren.

5.1. Groepsindeling

Binnen ons kinderverblijf worden kinderen opgevangen in een stamgroep met bij de stamgroep horende vaste pedagogisch medewerkers.

<p>Stamgroep: KDV B-You Leeftijdsindeling: 0 tot 2,5 jaar Maximaal aantal kinderen: 12 Aantal gekwalificeerde pedagogisch Medewerkers: 4 Maximaal aantal stagiaires: 1</p>	<p>Stamgroep: Peutergroep B-You Leeftijdsindeling: 2 tot 4 jaar Maximaal aantal kinderen: 10 Aantal gekwalificeerde pedagogisch Medewerkers: 4 Maximaal aantal stagiaires: 1 Per feb 2024 VVE lokatie</p>
<p>Basisgroep BSO De Klinkert Leeftijdsindeling: 4 tot 13 jaar Maximaal aantal kinderen: 60 Aantal gekwalificeerde pedagogisch Medewerkers: 8 Maximaal aantal stagiaires: 1</p>	
<p>Stamgroep Peutergroep De Klinkert Leeftijdsindeling: 2 tot 4 jaar Maximaal aantal kinderen: 16 Aantal gekwalificeerde pedagogisch Medewerkers: 4 Maximaal aantal stagiaires: 1 Met ve</p>	<p>Stamgroep KDV H@ppykids Leeftijdsindeling: 0 tot 4 jaar* Maximaal aantal kinderen: 14 Aantal gekwalificeerde pedagogisch Medewerkers: 5 Maximaal aantal stagiaires: 1</p>
<p>Basisgroep BSO Happykids Leeftijdsindeling: 4 tot 13 jaar Maximaal aantal kinderen: 19 Aantal gekwalificeerde pedagogisch Medewerkers: 4 Maximaal aantal stagiaires: 1</p>	<p>Stamgroep Peutergroep H@ppykids Leeftijdsindeling: 2 tot 4 jaar Maximaal aantal kinderen: 16 Aantal gekwalificeerde pedagogisch Medewerkers: 4 Maximaal aantal stagiaires: 1 Met ve</p>

* Op wo en vrijdag werken we met een met een combinatiegroep waarbij bso kinderen zijn samengevoegd met het kinderdagverblijf.

5.2 Combigroep

Op de dagen dag het kinderdagverblijf met de BSO is samengevoegd zorgen we voor een gevarieerd aanbod voor alle leeftijden. De grotere kinderen mogen kiezen waar ze mee willen spelen of ze mogen ons helpen. In de praktijk merken we dat dit heel goed werkt. Grotere kinderen vinden het leuk om voor te lezen of te helpen met drinken maken en klaar te zetten. De jongere kinderen vinden het heel leuk als de grotere met ze willen spelen. Ze leren zo van elkaar. Relmatig zitten zo broers en of zussen bij elkaar.

5.3. VVE

Uit onderzoek blijkt dat er kinderen zijn die achterstand hebben. Deze achterstand is tot ontdekking gekomen bij het consultatiebureau of al op het kinderdagverblijf. Door deze kinderen extra begeleiding te geven proberen we deze kinderen een basis waaruit een goede start bij de verdere ontwikkeling te geven. Dit wordt geboden door Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE). De kinderen nemen deel aan alle activiteiten rondom Uk en Puk. Wij werken met deze kinderen op een verticale groep (0 tot 4 of 2 tot 4). Het programma biedt de kinderen uitdagende en speelse activiteiten aan waarmee ze actief en zelf ontdekkend mee bezig kunnen zijn.

Wij bieden voor de VVE kinderen 16 uur VVE aan per week. Dit is verdeeld over 4 ochtenden van ma, din, don en vrij van 08:30 tot 12:30. Dit is mogelijk op peutergroep H@ppykids. Op peutergroep B-You bieden we VVE aan op ma t/m don van 08:30 tot 12:30.

Op de Peutergroep de Klinkert bieden wij het ook 16 uur aan. Wij bieden daar VVE aan van ma t/m vrijdag van 08:30 tot 12:30 of op ma, din, don van 08:30 tot 14:30. De kinderen komen dan 4 ochtenden of 3 ochtenden en 2 middagen. Deze dagen en tijden zijn in overleg.

Wij werken met VVE kinderen in kleine groepjes en aan doelen. Vve kinderen worden extra begeleid en uitgenodigd om mee te spelen.

5.4 Vierogen principe

Wij borgen de veiligheid van de kinderen op vele manieren. Eén manier is het handhaven van het vierogen principe. Dit principe zegt dat iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren op de groep, wanneer een pm'er alleen op de groep staat. Iedere locatie heeft zijn eigen, op maat gemaakte invulling aan het vierogen principe gegeven. Deze locatie specifieke invulling is te lezen op de website van De Dwergjes. Daarnaast hanteren wij een aantal invullingen die voor al onze locaties gelden:

- Aan het begin en eind van de dag voegen wij de stam/basisgroepen samen. Aan de randen van de dag zijn er minder kinderen op de groepen, waardoor het mogelijk is alle kinderen van een locatie op één groep op te vangen en zo te voorkomen dat pm-ers alleen op de groep staan
- Wij hebben op sommige locaties stagiaires in dienst. Deze medewerkers in opleiding worden boventallig ingezet op de groepen en werken als extra paar ogen
- Om transparantie op de locaties te bevorderen, beplakken wij deuren met glas en ramen niet.
- Wij stimuleren een open, professioneel werkklimaat waarbij de drempel om elkaar op bepaalde gedragingen aan te spreken zo laag mogelijk is. Leidinggevenden stimuleren dit bij de teams tijdens overleggen.
- In het geval er geen zicht is op collega's en kinderen, zorgen we dat er altijd collega's kunnen meeluisteren door het plaatsen van een babyfoon of een camera.

- Vanuit onze pedagogische visie vinden wij het zeer waardevol voor een kind om af en toe in kleine groepjes een activiteit te ondernemen onder begeleiding van 1 pedagogisch medewerker. Juist in kleine groepjes wordt de kwaliteit van de interactie tussen kinderen onderling en tussen kinderen en pedagogisch medewerker bevorderd. We hebben er daarom voor gekozen om de mogelijkheid om activiteiten een klein groepje kinderen binnenshuis onder begeleiding van 1 pedagogisch medewerker te behouden. Door het plaatsen van een babyfoon wordt het vier ogenprincipe gewaarborgd.

Uitstapjes en het vierogenprincipe

Indien mogelijk maken we graag een klein uitstapje buitenshuis met de kinderen, bijvoorbeeld een boodschap doen. Ook dit vinden wij belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Wij dragen er bij deze uitstapjes ook zorg voor dat de pedagogisch medewerkers en de kinderen kunnen worden gezien door derden. Een uitstapje naar de winkel of kinderboerderij bijvoorbeeld. Ook is de medewerker te allen tijde bereikbaar middels een mobiele telefoon. Het maken van uitstapjes onder begeleiding wordt besproken tijdens het intakegesprek. Ouders kunnen vervolgens op het kind gegevensformulier vastleggen of ze hier wel of niet toestemming voor verlenen.

Uiteraard dragen we bij uitstapjes er ook zorg voor dat het vier ogen principe op de vestiging voor de achterblijvende pedagogisch medewerkers is geborgd.

Daarnaast wordt jaarlijks de meld code en het protocol ongewenste 'Omgangsvormen c.q. seksuele intimidatie veroorzaakt door werknemers bij kinderen' met het team besproken.

Preventie

Jaarlijks wordt de meld code kindermishandeling en huiselijk geweld en het protocol ongewenste 'Omgangsvormen c.q. seksuele intimidatie veroorzaakt door werknemers' met het team besproken.

5.5 Drie-uursregeling voor de dagopvang

De drie-uursregeling maakt het mogelijk aan het begin en einde van de dag en tijdens pauze, minder beroepskrachten in te zetten dan volgens de pedagogisch medewerker-kind ratio (PKR) vereist is. Aan het begin en einde van de dag zijn er minder kinderen aanwezig in het kindercentrum. Tijdens de middagpauze van pm-ers slapen veel kinderen, waardoor mindere kinderen actieve pedagogische aandacht nodig hebben. Om voor een bepaalde flexibiliteit te zorgen is daarom de drie-uurs regeling van kracht. De afwijking mag niet langer duren dan anderhalf uur aaneengesloten aan het begin en aan het eind van de dag en twee uur aaneengesloten in de pauzeperiode. Dit alles met een maximum van drie uur per dag. De locatie specifieke invulling met de tijdstippen waarop deze regeling van kracht is, is te lezen in het werkplan van de locatie waar uw kind opvang heeft.

5.6 Half-uurs regeling voor de naschoolse opvang

Tijdens de reguliere schoolweken kan ten hoogste een half uur per dag minder pm-ers worden ingezet dan volgens de PKR vereist is. Soms betekent dit voor kleine bso opvanglocaties, dat tijdens de halfuurs regeling de pm-er alleen staat op de locatie. Op deze enkele locatie zijn hierover afspraken gemaakt. Daarnaast wordt ter ondersteuning van deze pm-er de achterwacht gehanteerd. Wanneer de bso kinderen de gehele dag worden opgevangen tijdens vakanties en roostervrije dagen, dan geldt voor de afwijking van de PKR

hetzelfde als bij de dagopvang, namelijk de drie-uursregeling. De locatie specifieke invulling met de tijdstippen waarop deze regeling van kracht is, is te lezen in het werkplan van de locatie waar uw kind opvang heeft.

5.7 Achterwacht

Wanneer er slechts één pm-er aanwezig is op het kindercentrum en de PKR niet wordt overschreden, dan gebruiken wij onze achterwachting. Deze regeling houdt in dat in geval van calamiteiten er een achterwacht beschikbaar is die binnen 10 a 15 minuten in het kindercentrum aanwezig kan zijn en tijdens de openingstijden van het kindercentrum te bereiken is. Per locatie is inzichtelijk gemaakt wie elkaars achterwacht zijn en waar deze te bereiken is.

Tijdens het alleen openen of afsluiten van de locatie is er altijd een sportinstructeur van Fit en Gezond aanwezig of een interieur verzorgster.

Dienstroosters

Wij informeren ouders en kinderen over welke pedagogisch medewerkers er op welke dagen en in welke groep werken door hun naam op de groepsdeur te tonen van degene die op die dag werkt.

Wij werken met de volgende diensten:
openen van 7.00 tot 17.00 / 17.30 uur,
tussen van 8.00/8.30- 16.30/17.00 uur of
sluiten van 8.30/9.00/9.30 – 18.00/18.30 uur.

De precieze tijden van deze diensten worden afgestemd op hoeveel kinderen er aanwezig zijn. Bij het maken van de dienstroosters hanteren we de beroepskracht-kind-ratio zoals deze wettelijk is vastgelegd (te vinden op www.1ratio.nl). In de ministeriële regeling is vastgelegd dat er per dag maximaal 3 uur van de beroepskracht-kind-ratio mag worden afgeweken. De afwijkende inzet maximaal anderhalf uur aaneengesloten zijn. Tussen 12:30 en 15:00 mag de afwijkende inzet maximaal 2 uur zijn en niet langer dan de daadwerkelijke duur van de middagpauze. Bij het opstellen van de roosters zorgen wij dat wij aan deze normering voldoen. De GGD controleert hierop.

Bij Kinderopvang B-You, kinderopvang H@ppykids en Peutergroep De Klinkert kunnen wij afwijken op de volgende uren:

Maandag van	08:00 tot 09:00
	13:30 tot 14:30
	17:00 tot 18:00
Dinsdag	08:00 tot 09:00
	13:30 tot 14:30
	17:00 tot 18:00
Woensdag	08:00 tot 09:00
	13:30 tot 14:30
	17:00 tot 18:00
Donderdag	08:00 tot 09:00
	13:30 tot 14:30
	17:00 tot 18:00

Vrijdag   08:30 tot 09:30
                         13:30 tot 14:30
                         17:00 tot 18:00

Zoals hierboven staat beschreven wijken wij niet af van het kind leidster ratio van 07:00 tot 0800 en van 9:00 tot 13:30 en van 14:30 tot 17:00 en van 18:00 tot 18:30

5.8 Risico inventarisatie gezondheid en veiligheid (RIV / RIG)

Iedere locatie voert ieder jaar een risico-inventarisatie uit op gebied van veiligheid (RIV) en gezondheid (RIG). De risico-inventarisatie en evaluatie laat zien wat kinderen kan overkomen, welke risico's er zijn op gebied van gezondheid, hoeveel en welke ongevallen er met kinderen zijn geweest, wat wij hieraan doen of gedaan hebben en wat dat heeft opgeleverd. De gegevens zijn openbaar voor ouders en medewerkers en zijn aanwezig op iedere locatie. Na het invullen van de RIV en RIG bespreken de teams de risico-inventarisatie en monitoren we openstaande actiepunten.

5.9 Veiligheidsregels op de groepen

Wij hanteren bepaalde regels op de groepen, om de veiligheid van kinderen zoveel mogelijk te borgen. Groepsregels specifiek bedoeld voor een locatie zijn te lezen in het werkplan van de locatie waar uw kind opvang heeft. Daarnaast zijn er algemeen geldende regels voor alle opvangsoorten afhankelijk van de leeftijd van het kind:

5.9.1. Veiligheidsregels 0-4 jarigen

Slapen

- Onze bedden, matrassen en boxen zijn gecertificeerd en voldoen daarmee aan de geldende veiligheidsnormen.
- Matrassen passen sluitend in het bed.
- We gebruiken geen doekjes, spenen met koord en grote knuffels in bed om het risico van verstikking te voorkomen
- We verwijderen elastiekjes, speldjes, haarbanden en sieraden bij de kinderen voordat ze gaan slapen
- Bedden en boxen gaan altijd op slot. Dit controleert de pm-er nogmaals voor het verlaten van de slaapkamer
- We monitoren de temperatuur van de slaapkamers en ventileren de ruimtes regelmatig
- Zodra een baby zich kan omdraaien mag hij/zij niet meer in de kinderwagen slapen
- Baby's dragen altijd een slaapzak op verzoek van ouders
- Wij leggen baby's altijd op de rug te slapen. Wanneer ouders willen dat hun baby op de buik of zij te slapen wordt gelegd, dan leggen wij deze afspraak schriftelijk vast
- Wanneer ouders willen dat hun kind ingebakerd te slapen wordt gelegd, dan leggen wij deze afspraak schriftelijk vast
- Peuters van 2 jaar en ouder slapen onder een dekbed of dekentje
- Pm-ers controleren regelmatig visueel de slapende kinderen.

Op de groep

- Baby's zitten niet langer dan 15 minuten in een wipstoeltje
- De veiligheidsriemen van een kinderstoel, wipstoeltje, schommel en bolderkar sluiten we altijd
- Alle deuren zijn voorzien van vingerbeschermers
- Alle onderste kastjes in de keukens zijn beveiligd met een kind sluiting
- Schoonmaakmiddelen worden boven kind hoogte of in ieder geval buiten bereik van kinderen bewaard
- Het dragen van sjaaltjes, sieraden of capuchons met touwtjes bij (zeer) jonge kinderen kan gevaarlijk zijn. Pm-ers schatten per kind in of het noodzakelijk is dit te verwijderen
- Op de groepen zijn geen huisdieren toegestaan vanwege veiligheid en allergieën. Dieren zijn alleen toegestaan bij speciale activiteiten, zoals een lammetje op bezoek of een bak met kikkervisjes

Buiten spelen

- Kinderen van 0-4 jaar spelen altijd in het zicht van de leiding en worden regelmatig geteld
- Het speelplein of de tuin vegen we regelmatig en controleren we op zwerfvuil en onvolkomenheden
- Speeltoestellen worden jaarlijks gecontroleerd door gespecialiseerd bedrijf. Per kwartaal voeren wij een visuele controle uit en noteren we de resultaten en eventuele actiepunten in het logboek
- Het buitenspeelgoed controleren we regelmatig op gebreken. Is iets stuk of onvolkomen dan wordt het direct buiten gebruik genomen
- Alle onze tuinen en speelplaatsen hebben veilige hekken
- Kinderen spelen niet op blote voeten, tenzij er met water wordt gespeeld
- Bij (zeer) warme dagen, spelen we zoveel mogelijk in de schaduw en zorgen we voor voldoende extra vocht voor de kinderen. Op het heetst van de dag blijven we met de jongste kinderen binnen. Kinderen smeren we regelmatig in met zonnebrandcrème factor 50
- Eerstejaars stagiaires zijn alleen onder toezicht van een gediplomeerd pm-er met de kinderen buiten.

Wandelen

- Pm-ers vervoeren maximaal 6 kinderen in de bolderkar en maximaal 2 kinderen in de (dubbele) buggy
- Bij het lopen aan de hand, heeft de pm-er maximaal 2 kinderen onder haar hoede
- Kinderen mogen alleen naar buiten (buiten het terrein van de opvang) na schriftelijk toestemming van de ouders
- Wanneer er invalkrachten of stagiaires meegaan, dan loopt de vaste pm-er op een plaats van waaruit ze goed over zicht heeft
- Een stagiaire mag nooit alleen met kinderen op stap
- Kinderen aaien alleen dieren waarbij dat vertrouwd is, bijvoorbeeld op de kinderboerderij, maar geen willekeurige hond of kat op straat.

Vervoeren van kinderen

De leiding mag geen kinderen met de eigen auto vervoeren, tenzij ouders hier uitdrukkelijk toestemming voor hebben gegeven of in geval van een calamiteit (bijvoorbeeld een kind dat met spoed naar de eerste hulp moet). De pm-er moet vanwege deze uitzonderingen een inzittendenverzekering hebben en ouders zorgen voor een autostoeltje. Bij een calamiteit gaat er altijd een collega mee die het kind achterin de auto op schoot neemt.

Kinderen kleiner dan 1.50 zitten op een stoel verhoger

5.9.2. Veiligheidsregels 4-12 jarigen

Uitstapjes

Bso van De Dwergjes beperkt zich niet alleen tot de opvang in het gebouw en op de speelplaats. De omgeving, de buurt maakt een wezenlijk onderdeel uit van de bso. Wij streven ernaar de zelfstandigheid van kinderen te stimuleren. Ouder wordende kinderen krijgen steeds meer de behoefte zelfstandig dingen te gaan ondernemen. Het maken van uitstapjes, het zich buiten het terrein van de NSO begeven behoort dan ook tot de mogelijkheden. Zo blijft de bso ook voor de oudere kinderen aantrekkelijk.

Uitgangspunten

- Het maken van uitstapjes is een wezenlijk onderdeel van de visie van de Bso van De Dwergjes.
- De kinderen moeten het uitstapje als leuk ervaren.
- De pm-er die de uitstapjes begeleidt kent de kinderen.
- De pm-er zorgt ervoor dat de uitstapjes met de kinderen op een veilige wijze plaatsvindt.
- Stagiaires ondersteunen de groepsleiding bij het maken van een uitstapje. Stagiaires dragen echter geen (eind)verantwoordelijkheid, tenzij ze ingezet worden als invalkracht. Wanneer er pm-ers en kinderen in het pand achterblijven, dan is dat minimaal 1 pm-er op een groep tot 10 kinderen. Bij de achterblijvers is bekend waar de groep die het uitstapje maakt naar toe is en hoe laat die ongeveer weer terug zal zijn op de locatie.

Toestemming van ouders

Tijdens het intakegesprek met kind(eren) en ouders bespreken we het maken van uitstapjes. Individuele afspraken leggen we schriftelijk vast. Als deze afspraken veranderen (bijvoorbeeld omdat het kind ouder wordt en meer zelfstandigheid krijgt) dan past de pm-er dit aan op het afsprakenformulier.

Aansprakelijkheidsverzekering

De Dwergjes heeft een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Dit betekent dat als een kind iets overkomt tijdens 'kinderopvangwerkzaamheden' en de pm-ers hiervoor aansprakelijk gesteld kan worden, dat dit verzekerd is. De verzekering dekt medewerkers, kinderen en stagiaires, op tijden waarop opvang plaatsvindt.

Handleiding uitstapjes

Wij onderscheiden binnen de bso de volgende uitstapjes:

1. Van school naar de bso lopen en van de bso naar school
2. Uitstapjes in de buurt, bijvoorbeeld wandelen naar een park, speelplaats of kinderboerderij.
3. Zwemmen in zwembaden waar toezicht aanwezig is

4. Uitstapjes met het openbaar vervoer
7. Uitstapjes met de auto.

Ad 1 en 2. Van school naar de nso lopen/uitstapjes in de buurt

Wanneer de kinderen onder begeleiding van de vso naar school of van school naar de nso lopen dan gelden de volgende afspraken:

We wachten op elkaar en we wachten bij het oversteken. Hierbij vinden wij de norm van 1 pedagogisch medewerker op maximaal 10 kinderen acceptabel. De groepsamenstelling en het verkeersrisico spelen hierbij natuurlijk ook een rol. De pm-er die de kinderen begeleidt kent de kinderen. Zo nodig (bijvoorbeeld bij veel jongere kinderen) loopt een tweede pm-er of een stagiaire mee. Wanneer ouders daar toestemming voor hebben geven, mogen oudere nso kinderen alleen van school naar de nso lopen.

Ad 6. Uitstapjes met de auto

Deze uitstapjes vinden incidenteel plaats. De volgende voorwaarden gelden hierbij:

- De ouders worden op de hoogte gesteld en geven hiervoor toestemming
- De pm-er heeft niet meer dan 4 kinderen in de auto. En niet meer kinderen dan het aantal gordels in de auto.
- De kinderen zitten vast in de gordel
- Kinderen mogen voorin zitten indien de gordel goed past. Bij kinderen tot 1.50 m. gebruiken we een stoelverhoger
- De pm-er heeft een WA verzekering, hierbij zijn de inzittenden verzekerd
- Een overzicht met relevante kind gegevens wordt meegenomen
- Een mobiele telefoon gaat mee.
- Een EHBO-doos wordt meegenomen

5.10 EHBO

Alle pm-ers in vaste dienst van De Dwergjes hebben een (kinder) EHBO diploma. Via een verplichte jaarlijkse herhalingscursussen worden kennis en vaardigheden steeds opgefrist. Pm -ers weten bij ongelukken of onwel raken van kinderen hoe zij moeten handelen, eventueel totdat er professionele hulp aanwezig is. Wij registreren alle ongevallen en gevaarlijke situaties om hiaten in de veiligheid in kaart te kunnen brengen en hierop herstelmaatregelen te kunnen toepassen.

5.11 GGD inspectie

De GGD inspecteert jaarlijks iedere locatie, waarbij aan de hand van de risico inventarisaties veiligheid en gezondheid nagegaan wordt of de kinderopvangorganisatie voldoet aan de eisen die de Wet Kinderopvang stelt. Na afloop van een inspectie stelt de GGD een rapport op waarin staat of de locatie voldoet aan de getoetste voorwaarden en of er afwijkingen zijn geconstateerd. Bij geconstateerde afwijkingen mag De Dwergjes gebruik maken van hoor- en wederhoor, om te kunnen beargumenteren waarom er op bepaalde momenten sprake was van een afwijking en om onze zienswijze kenbaar te maken. Het definitieve inspectierapport is op 3 plaatsen inzichtelijk voor (potentiële) klanten en medewerkers:

1. Op de website van De Dwergjes
2. Op het landelijk register kinderopvang

5.12 VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) en continue screening

Iedereen die werkt bij De Dwergjes (in vaste dienst, invalkracht, stagiaire) draagt een VOG over, vóór aanvang van de eerste werkdag. Het is een verklaring waaruit blijkt dat het gedrag in het verleden geen bezwaar vormt voor het vervullen van een specifieke taak of functie in de kinderopvang. Mensen krijgen alleen een VOG als er geen strafbaar feit is gepleegd dat relevant is voor de betreffende functie. Daarnaast worden medewerkers door de overheid continue gescreend. Dit betekent dat er dagelijks wordt gekeken of mensen die werken in de kinderopvang of peuterspeelzalen nieuwe strafrechtelijke gegevens in het Justitieel Documentatie Systeem op hun naam hebben staan. Als blijkt dat een persoon werkzaam in de kinderopvang of peuterspeelzalen een bedreiging vormt voor een veilige omgeving voor kinderen gaat er via de gemeente en GGD een signaal naar de werkgever.

5.13 Hygiëne

Een goede hygiëne in het kindercentrum legt de basis voor een omgeving waar kinderen gezond kunnen opgroeien. Op alle locaties wordt gewerkt aan de hand van ons protocol hygiënische richtlijnen. Het doel van dit protocol is het voorkomen van besmetting van kinderen en medewerkers via het kindercentrum. In het protocol omschrijven we persoonlijke hygiëne, schoonmaken en desinfecteren, voedselhygiëne en maatregelen ter voorkoming van (infectie)ziekten.

6. ACTIVITEITENBELEID

Wij werken op alle locaties thematisch. Dit betekent dat onze handelswijze binnen het activiteitenbeleid structureel gekoppeld is aan thema's. Thema's bepalen we vooraf en zijn vaak gekoppeld aan seizoenen, feestdagen en actualiteiten (voetbal, olympische spelen, etc.). Onze activiteiten stemmen we af op het gekozen thema. Niet alleen knutselen we op basis van een thema, maar ook muziek, dans, voedsel, (voor)lezen en gesprekjes zijn geïnspireerd op het thema. Wij zorgen er voor dat op alle locaties het thema duidelijk zichtbaar is voor kinderen en ouders.

6.1. Bewegen

Zoals eerder aangegeven vanuit sensomotorische ontwikkeling vormt bewegen de basis voor de algehele ontwikkeling van een kind en is het dus van wezenlijk belang dat kinderen dagelijks in beweging zijn. Daarnaast zijn er veel andere voordelen. Door regelmatig te bewegen:

- krijgt een kind sterkere botten en spieren
- blijft hij/zij op een gezond gewicht
- verbetert hij zijn coördinatievermogen
- wordt zijn afweersysteem versterkt; een kind wordt dus minder snel ziek
- werkt zijn spijsvertering beter
- slaapt een kind beter en kan het zich beter ontspannen
- komt een kind op een leuke manier in contact met andere kinderen
- is een kind minder gevoelig voor stress en depressie
- kan het zich op school beter concentreren

Bewegen doen we bij De Dwergjes zowel binnen als buiten en worden in tal van activiteiten gegoten. De activiteiten op een locatie hangen vaak samen met een thema en zijn afgestemd op de leeftijd van het kind: uitdagend genoeg, maar niet te makkelijk of te moeilijk.

6.2. Beeldende expressie

Naast activiteiten met beweging, bieden wij ook andere activiteiten aan zoals knutselen/beeldende expressie. De pm-ers zijn niet gericht op kinderen helpen een bepaald 'product' te laten maken. Ze zorgen voor een veilige omgeving om te experimenteren met materialen en gereedschap. Kinderen ontwikkelen diverse competenties bij het experimenteren met materialen. Het is goed voor hun zelfvertrouwen en plezier in het maken van dingen. Kinderen ontwikkelen hun fijne motoriek door het gebruik van verf, kwasten, potloden, papier, etc. Ze leren omgaan met materialen en wachten op hun beurt, ze leren elkaar helpen en samenwerken. Door met veel verschillende materialen te werken leren kinderen ordenen, vergelijken van kleuren, vormen, hoogte. Maar ook hoe verschillend materialen voelen: papier, stof, hout, steensoorten, een blaadje. Kinderen leren ook vertellen over wat ze gemaakt en beleefd hebben.

6.3. Muziek, dans en drama

Muziek, dans en drama bieden mogelijkheden tot contact maken, taalontwikkeling en het opbouwen van vertrouwen. Kinderen leren spelen met klanken en bewegingen en het feit dat ze zich daarin kunnen uiten. Pm-ers zorgen voor variatie wat soorten muziek betreft: vrolijk, rustgevend, klassiek, kinderliedjes en volksmuziek (hierbij ook inspelend op verschillende culturen). Muziek en dansen zit in vele verschillende activiteiten: versjes opzeggen, liedjes zingen, luisteren en dansen op muziek, instrumenten bespelen, samen

kijken en luisteren, muzikale verhalen maken, etc. Op de bso zijn er ook activiteiten in de vorm van drama. Drama leert kinderen waarderen en begrijpen van doen-alsofspel, ze leren zich te uiten, naar elkaar te kijken en te luisteren. Daarnaast versterkt drama de banden van de kinderen onderling en die van de pm-er met de kinderen.

6.4. Activiteiten voor de bso

Op bso locaties worden activiteiten vooruit bedacht en gepland. Op deze manier wordt ook zichtbaar voor ouders wat hun kinderen de komende weken gaan doen en met welk thema de kinderen zich bezig houden. Activiteiten worden door pm-ers zelf bedacht. In de schoolvakanties is er voor de bso een activiteitenprogramma. Dit programma is voor ouders van tevoren inzichtelijk via de e-mail. Naast de geplande activiteiten, kunnen er ook spontane activiteiten of spelletjes ontstaan. Omdat we luisteren en kijken naar de behoefte van kinderen, kan hieruit soms een spontaan idee ontstaan. Hier maken we graag ruimte voor vrij.

6.5. Spelactiviteiten buiten de stamgroep

0-4 jaar

Op de kinderdagverblijven bieden we kinderen vanaf 1 jaar activiteiten aan. Dit kan buiten de stamgroep plaats. Op gebied van spel en activiteiten zoekt De Dwergjes de samenwerking met school en de peutergroep. Regelmatig worden activiteiten georganiseerd waarbij we gebruik maken van elkaars talenten, materialen en ruimtes.

4-12 jaar

Anders dan op het kdv staan de bso groepen veel meer met elkaar in verbinding. Oudere kinderen hebben een basisgroep (waar ze 's middags aankomen, drinken en eten en waar ze aan het eind van de dag eindigen), maar zijn niet groep gebonden en mogen zich vrij bewegen op de locatie en de buitenruimte. Op iedere groep zijn verschillende activiteiten te doen of zijn kinderen vrij in wat ze gaan doen. Natuurlijk worden er afspraken met het kind/het groepje kinderen gemaakt: wat gaan ze doen, waar gaan ze naar toe en wat zijn de mogelijkheden en beperkingen.

7 Uk en Puk

Op onze peutergroep bieden wij voorschoolse educatie. Voorschoolse educatie is in principe bedoeld voor kinderen van 2 tot 4 jaar die een onderwijsachterstand hebben. Dit worden doelgroepkinderen genoemd. Doelgroep kinderen hebben recht op 16 uur peuterwerk. Het aantal uur dat een doelgroep peuter vve moet hebben gehad voordat hij/zij naar de basisschool gaat is 960 uur verdeeld over 1,5 jaar. Het doel van voorschoolse educatie is peuters spelenderwijs vaardigheden bij brengen, die een soepele overgang naar de basisschool garanderen. Dit doen we door te werken met het educatief programma Uk en Puk. Aan dit programma doen alle peuters mee. Dus niet alleen doelgroepkinderen. Uk en Puk is een programma voor kinderen van 2-4 jaar (bedoeld voor kinderopvang en peutergroepen) dat zich richt op de brede ontwikkeling van peuters. Taalontwikkeling staat daarbij voorop: spreken, luisteren en uitbreiding van de woordenschat. Daarnaast is er in Uk en Puk aandacht voor sociaal communicatieve vaardigheden en een eerste oriëntatie op rekenen.

De peutergroep werken met thema's: elke 4- 6 weken is er een thema wat aansluit op de belevingswereld van de kinderen. Tijdens dit thema worden er activiteiten gedaan in de vorm van (voor)lezen, spel, knutselen, kring, eten en drinken, themahoek en bewegen. Tijdens deze activiteiten leren kinderen de taal begrijpen en uitspreken en leren ze steeds een aantal woordjes bij. Naast taal leren kinderen ook omgangsvormen: opkomen voor jezelf, gevoelens delen, aardig doen, omgaan met ruzie en samen spelen en werken. Ieder doelgroepkind heeft een individueel plan. In dit plan noteren we per ontwikkelingsgebied wat we een kind willen leren per thema (bijvoorbeeld: hoeveel en welke woordjes willen we een kind geleerd hebben binnen de 4-6 weken), hoe we dit gaan doen (met behulp van welke middelen (voorlezen, lettermuur, spelletjes, kring) en wat de opbrengst is aan het eind van de 4-6 weken (wat is de vooruitgang bij het kind en wat zijn de aandachtspunten voor de komende 4-6 weken).

Ontwikkelingsgebieden zijn bijvoorbeeld spreken en luisteren, woordenschat, sociaalemotionele ontwikkeling, motoriek en ontluikende gecijferdheid.)

Samenwerken met ouders

Op de peutergroep werken we graag nauw samen met ouders. Wij vinden het belangrijk om thema's en activiteiten die wij gebruiken op de locatie ook in bepaalde mate thuis te stimuleren. Wanneer bijvoorbeeld een kind op de peutergroep bepaalde woorden aan het leren is, dan leert het kind ze makkelijker wanneer ouders de woorden thuis ook spelenderwijs gebruiken. Iedere ochtend dat het kind de opvang bezoekt, kan de ouder even meespelen met het kind en de pm-ers. Hoe een ochtend op de peutergroep precies uit ziet, kunt u lezen in het werkplan van de locatie waar uw kind opvang heeft.

Uk en Puk methode

Uk en Puk is een methode met een stevige pedagogische basis, een krachtige leeromgeving en geeft een positieve stimulering van de ontwikkeling van alle kinderen. Uk en Puk is een combinatie van spelen, werken en leren. Uk en Puk is ontwikkelingsgericht waar mogelijk en programmagericht waar nodig. Het geeft kinderen ruimte om zelfstandig te spelen, te werken en te leren. Kinderen krijgen gerichte individuele hulp waar dat voor hun ontwikkeling nodig is. Ouders en pedagogisch medewerkers werken samen om opvoedings- en taalproblemen aan te pakken. Bij de Uk en Puk methode komen alle

aspecten van opvoeding en onderwijs aan jonge kinderen aan bod. Alle ontwikkelingsgebieden zijn er in opgenomen, van sociaal-emotionele ontwikkeling tot creatieve ontwikkeling en cognitieve ontwikkeling. De methode vormt samen met de eerste groepen van de basisschool één geheel met het programma van de peuterwerk. Dit is uniek voor het Nederlandse onderwijs. In de Uk en Puk methode wordt begonnen aan de basis: de materiële voorziening. Er wordt gezorgd dat er een krachtige leeromgeving is die kinderen in staat stelt te spelen en te exploreren. Er wordt gebruik gemaakt van veel concreet materiaal en van ontwikkelingsmateriaal. Adviezen voor de inrichting, materiaaloverzichten en een materiaalboek helpen bij het creëren van een krachtige speelleeromgeving. Naast een goede materiële voorziening is er een sterke pedagogische basis, die ontleend is aan de hechtingstheorie. Dit is een theorie waarin de invloed van een goede hechting tussen opvoeder en kind centraal staat. Deze theorie krijgt steeds meer invloed op de voor- en vroegschoolse educatie. Een goede vertrouwensrelatie tussen pedagogisch medewerkster/leerkracht en kind is van het grootste belang voor een pedagogisch klimaat waarin het kind zich veilig voelt en energie vrij heeft om te exploreren.

Eveneens is een goede organisatie van groot belang, niet alleen wat betreft inrichting, maar ook wat het organisatieproces betreft: hoe kan ieder kind een optimaal spel- en werkproces krijgen?

Het aanbod vanuit de Uk en Puk-methode is gestructureerd in een jaarplanning.

8 DE LOCATIES VAN DE DWERGJES

8.1. Stamgroepen en PKR (pm-er/kind ratio)

Ieder kind wordt opgevangen in zijn eigen stamgroep, ouders en kinderen wordt duidelijk aangegeven welke groepsruimte dit is. Elke stamgroep heeft vaste pedagogisch medewerkers, aan één kind koppelen we maximaal drie vaste pm-ers. De enige afwijking hierop geldt in geval van ziekte, verlof of vakantie. En als de locatie manager een van de 3 vaste pedagogisch medewerker benaderd heeft voor vervanging zonder resultaat. Er wordt dan een pedagogisch medewerker van een andere groep van dezelfde locatie benaderd. Op de groep is er altijd een schrift aanwezig met daarin belangrijke gegevens en bijzonderheden van de kinderen. Per opvang dag is minimaal één van deze drie vaste pm-ers werkzaam op de stamgroep van het kind. Een kind maakt gedurende de week van maximaal twee stamgroepenruimten gebruik. Spelactiviteiten kunnen buiten de stamgroep plaatsvinden (open deuren beleid).

Iedere opvangsoort heeft een pm-er/kind ratio (PKR). Dit verschilt per opvangsoort en leeftijdsopbouw. Wij berekenen het benodigde aantal pm-ers op een groep kinderen met behulp van de rekentool op www.1ratio.nl. Opvangsoort Leeftijdsopbouw Groep Maximale groeps grootte

Aantal pm-ers

Kinderdagverblijf 0-2,5jaar	B-you,	12 kinderen 4 pm'ers
Peutergroep 2-4 jaar	B-You	10 kinderen, 4 pm'ers
Buitenschoolse opvang 4-12 jaar	De Klinkert,	60 kinderen, 8 pm'ers
Peutergroep 2-4 jaar	De Klinkert	16 kinderen, 4 pm'ers
Kinderdagverblijf 0-4 jaar	H@ppykids,	14 kinderen 5 pm'ers
Buitenschoolse opvang 4-12 jaar	Happykids	19 kinderen, 4 pm'ers
Peutergroep 2-4 jaar	H@ppykids	16 kinderen, 4 pm'ers

8.2. Binnen- en buitenruimtes

Een goed ingerichte ruimte nodigt kinderen uit tot spelen, ontdekken en gezellig of rustig samen of alleen zijn. Buiten is voor (jonge) kinderen minstens zo belangrijk als binnen. Door het bewust inrichten van binnen- en buitenruimtes scheppen we de voorwaarden voor veiligheid, welzijn en leren van de kinderen. Wij richten onze ruimtes zo uitdagend mogelijk in, rekening houdend met de verschillende leeftijden op onze verticale groepen. Op de binnenruimtes creëren we verschillende themahoeken.

Onze buitenruimtes nodigen kinderen uit tot verschillende activiteiten in verschillende seizoenen. Al onze buitenruimtes hebben een zandbak, voldoende ruimte voor vrij spel (rennen, klimmen, fietsen, spelen), de mogelijkheid om te spelen met water en zoveel mogelijk verschillende ondergronden (gras, zand, aarde, steen, hout). Op veel van onze locaties onderhouden we ook samen met de (oudere) kinderen een moestuintje.

8.2.1. Veiligheid en welzijn

Onze locaties zijn sfeervol en harmonieus van aankleding, kleurgebruik en lichtinval. Bij de aankleding van muren, vloeren en meubilair houden we er rekening mee dat jonge kinderen snel overprikkeld raken als er teveel tegelijk te zien en te horen is. Er is een plaats waar

kinderen hun jassen kunnen ophangen en een mandje waar persoonlijke spullen (knuffel, speen, reservekleding) in kunnen. Bso kinderen hebben een eigen bakje/la voor individuele spullen.

Fysieke veiligheid en gezondheid

Zowel onze binnen- als buitenruimtes voldoen aan hoge veiligheidseisen. Alle ruimtes voldoen aan de normen van hygiëne en veiligheid. Er is een goed binnenklimaat (zoals schone lucht en goede temperatuur regeling) en er zijn toegankelijke en aantrekkelijke buitenspeelmogelijkheden. We zoeken steeds naar een balans tussen noodzakelijke veiligheid en de noodzakelijke uitdaging voor kinderen. Al onze speeltoestellen worden jaarlijks geïnspecteerd door. Op basis van de uitkomsten ontstaan er actiepunten die binnen een vooraf bepaalde tijd moeten worden afgerond.

Contact naar buiten

Jonge kinderen staan graag voor het raam te kijken. Zo hebben ze op veilige afstand contact met de grote wereld. Ze zien hun ouders weggaan en aankomen bij het halen en brengen. Ze zien waar geluiden vandaan komen. Daarom hebben al onze kinderdagverblijf een binnenruimte die direct grenst aan de buitenruimte. We hebben zoveel mogelijk ramen op ooghoogte, zowel naar buiten toe als naar de gang.

8.2.2. Leren en ontwikkelen

Iedere groep is ingedeeld in meerdere hoeken. Er is een plek om ongestoord alleen te spelen, er zijn plekken om in kleine groepjes te spelen, er is ruimte voor de hele groep, ruimte om samen te eten en te drinken en duidelijke plekken voor verschillende speelactiviteiten. Kinderen kunnen zo zelf kiezen waar, met wie en wat ze gaan spelen. De plek om ongestoord alleen te spelen heeft een kleed, kussens en zachte knuffels. Een plek waar kinderen zich even terug kunnen trekken en bedoeld voor rust of rustig spel.

De inrichting is in alles gericht op de zelfstandigheid van kinderen. Bijvoorbeeld: veel speelgoed en spullen bevinden zich op een vaste plek waar kinderen zelf bij kunnen, in het toilet zijn handdoeken en kranen op kinderhoogte, er is een kindertrapje bij de verschoontafel zodat kinderen er zelf op kunnen klimmen.

Diverse leeftijdsgroepen stellen verschillende eisen aan de ruimte en inrichting ervan. Op onze horizontale, verticale en bso groepen houden we rekening met de leeftijden van de kinderen en de inrichting van de ruimtes. Een verticale groep met verschillende leeftijden zal bijvoorbeeld meer verschillende speelhoeken nodig hebben dan een horizontale groep.

Oudere bso kinderen hebben behoefte aan materialen die ze zelfstandig kunnen pakken en gebruiken. Ze hebben ook behoefte aan meer ruimtes waar ze dingen kunnen ondernemen en ontdekken, dan alleen hun eigen basisgroep. Vooral bso groepen staan ook in verbinding met buiten: ouderen kinderen kunnen zelf naar buiten, hun fiets pakken en naar een sportclubje gaan. Of naar buiten om op het plein te voetballen met een groepje kinderen.

Bijlage 1: zorgstructuur van DE DWERGJES

Zorg is een handeling en houding die ingebed ligt in het dagelijks werken met kinderen. Ons handelen is gericht op het bieden van een goede zorg waarbij het kind, de ouder en medewerker zich prettig voelt en aan kan identificeren. Wij hebben een zorgstructuur waarin wij bewust en cyclisch observeren. Observatie gebeurt dagelijks door de dag heen, pm-ers kijken naar de groep kinderen en het individu en passen hun pedagogisch handelen aan naar wat zij zien. Een voorbeeld van een startende eerste zorglijn waar “zorg” kan ontstaan doordat deze bij regelmaat niet prettig verloopt:

Kinderen spelen met regelmaat een verhaaltje na, dat wordt voorgelezen. De pm-er volgt het spel en ziet (naast dat kinderen leuk aan het spelen zijn) dat de kinderen bezig zijn met vaardigheden als samenwerking, fantasiespel, daarbij gebruikmakend van grof motorische ontwikkeling. Elke keer als het moment komt dat het tijd is om op te ruimen en aan tafel te gaan ontstaat er onrust bij de kinderen. Enkele worden boos en willen niet helpen met opruimen. De pm-er denkt na en praat met haar collega's over hoe af te kunnen sluiten zonder het spel, waar deze kinderen zichtbaar plezier in hebben, direct te stoppen maar toch toe te werken naar het volgende moment van de dag, namelijk het eetmoment. En daarbij te voorkomen dat kinderen uit hun doen raken en ongewenst gedrag gaan vertonen. Naast het dagelijks observeren van de groep en het individu zijn er momenten in het jaar waarop De Dwergjes het welbevinden van het kind doormiddel van een observatie instrument in kaart brengt.

Wij maken daarbij gebruik van het kind volgsysteem doen, praten en bewegen!

Verder en afhankelijk van zorgvraag zijn er het protocol “kinderen met opvallend gedrag” en “huiselijk geweld en kindermishandeling”.

Deze protocollen zijn ondersteunend voor pm-ers om zorg in beeld te kunnen brengen, om zo samen met ouders een zo optimaal mogelijke zorg aan het kind te bieden. Hierbij kan ook gebruik worden gemaakt van de sociale kaart en na overleg en toestemming van de ouders contact worden gezocht met externe zorgverleners.

Interne zorgstructuur

Organisatieniveau	Pedagogisch beleidsplan/werkplannen ☐ Protocol kind volgsysteem doen, praten en bewegen! ☐ Protocol kinderen met opvallend gedrag ☐ Protocol huiselijk geweld & kindermishandeling ☐ Overdracht 4 jarige naar basisscholen met behulp van het overdrachtsformulier van doen, praten en bewegen
Ouderniveau	Oudergesprekken bij haal en breng momenten ☐ Oudergesprekken in jaarlijks '10 minuten gesprek

	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Gesprekken op individuele vraag vanuit ouder of pm-ers ☑ Oudercommissie
Niveau pedagogisch medewerkers	<p>Dagelijks en structureel observeren van kinderen & groep</p> <ul style="list-style-type: none"> ☑ Collegiale feedback tijdens het werk ☑ Bespreken van pedagogisch handelen in groeps- en locatie overleg
Groepsniveau en individueel kind niveau	<ul style="list-style-type: none"> ☑ Groepsaanpak regelmatig bespreken ☑ Passende begeleiding geven aan elk kind ☑ Daar waar noodzakelijk een handelingsplan opstellen om zorg zo optimaal mogelijk te bieden. Dit kan met behulp van de locatieverantwoordelijke.

Externe zorgstructuur

Organisatieniveau DE DWERGJES is partner met:	Scholen Gemeente Centrum voor Jeugd en Gezin Moerdijk
Ouder/individueel kind niveau	Verwijsmogelijkheden naar of via CJG/ consultatie bureau/ schoolarts of andere zorgverleners vermeld op sociale kaart.

Hoe ziet de interne zorgstructuur van DE DWERGJES eruit?

→→→ Informatie overdracht aan en uitwisseling met ouders →→→				
Niveau → ↓Fase		Individueel kind	Groep	Organisatie
Signaleren	Door wie?	Pm-er/locatiehoofd Intern begeleider Ouders Zorgteam (CJG)	Pm-er/locatiehoofd Intern begeleider Zorgteam (CJG)	Leidinggevenden Intern begeleider
	Hoe?	Dagelijkse observatie! Observatie op verzoek	Dagelijkse observatie! Observatie op verzoek	Observaties Groepsoverleg Locatieoverleg
Observeren	Door wie?	Pm-er/locatiehoofd Intern begeleider Zorgteam (CJG)	Pm-er/locatiehoofd Intern begeleider Zorgteam (CJG)	Leidinggevenden Intern begeleider
	Hoe?	Dagelijkse observatie! Observatie op verzoek	Dagelijkse observatie! Observatie op verzoek	Observaties Groepsoverleg Locatieoverleg Observatie op verzoek

Analyseren	Door wie?	Pm-er/locatiehoofd Ouders Intern begeleider Zorgteam (CJG)	Pm-er/locatiehoofd Leidinggevende Intern begeleider Zorgteam (CJG)	Leidinggevenden Intern begeleider Management
	Hoe?	Kind bespreking Oudergesprekken Verlengde observatie Ingeschakelde externe zorgverlener (CJG)	Groepsoverleg Verlengde observatie Oudergesprekken Ingeschakelde externe zorgverlener (CJG)	Overleg Gegevens verzamelen
Plan van aanpak	Door wie?	Pm-er/locatiehoofd Ouders Intern begeleider	Locatiehoofd Intern begeleider	Leidinggevende Intern begeleider
	Hoe?	Handelingssuggesties bij observatielijsten Suggesties interne of externe deskundigen (ZAT/CJG)	Handelingssuggesties bij observatielijsten Suggesties interne of externe deskundigen (ZAT/CJG)	CJG Sociale kaart
Uitvoeren	Door wie?	Pm-er/intern begeleider Locatiehoofd	Pm-er/intern begeleider Locatiehoofd	Pm-ers Leidinggevenden Intern begeleider Externe deskundige
	Hoe?	Plan van aanpak/ handelingsplan	Plan van aanpak/ handelingsplan	Invoeren nieuwe methode Projectplan Scholing van pm-ers
Evaluëren	Door wie?	Pm-er/intern begeleider Locatiehoofd Ouders Andere betrokkenen	Pm-er/intern begeleider Locatiehoofd	Pm-er Leidinggevenden Intern begeleider Management Externe deskundige
	Hoe?	Evaluatiegesprek Evaluatieverslag	Evaluatiegesprek Evaluatieverslag	Evaluatiegesprek evaluatieverslag

Bijlage 2: procedure relatieproblemen tussen ouders/verzorgers

1 inleiding

Op elke locatie zitten kinderen van gescheiden ouders of ouders die gaan scheiden. Daardoor krijg je als pm-er wel eens te maken met de vraag of, en in hoeverre wij meewerken aan informatieverstrekking aan de niet verzorgende ouder*.

Bij een verstoorde relatie tussen ouders komt het voor dat de zorgouder de eigen informatieplicht niet nakomt en zich verzet tegen informatieverstrekking door pedagogisch medewerkers aan de niet verzorgende ouder.

Om duidelijkheid te geven aan de groepsleiding over de handelwijze in voorkomende situaties wordt in dit protocol beschreven wat de positie van DE DWERGJES is in deze.

2. informatierecht en informatieplicht

Volgens de wet hebben beide ouders recht op dezelfde informatie van alle mensen die beroepshalve contact hebben met het kind/of kinderen. (BW1, art.377c)

De Dwergjes is daarom verplicht te rapporteren over het welzijn van het kind/of kinderen aan hun ouder(s). Deze verplichting blijft ook na de echtscheiding bestaan, met name de informatieverstrekking aan de niet verzorgende ouder zonder ouderlijk gezag. Die verplichting geldt dus ook wanneer de ouders nooit gehuwd waren of als er geen omgangsregeling is. In het kader van deze wet heeft De Dwergjes een eigen verantwoordelijkheid. Zij hoeft geen informatie te verstrekken, die ook niet aan de andere ouder wordt gegeven. Ook hoeft zij geen informatie te geven wanneer dit strijdig is met de belangen van het kind. Echter, De Dwergjes zal zeer zwaar wegende argumenten moeten hebben om de ouder die niet het ouderlijk gezag heeft, niet op dezelfde wijze te informeren. Deze argumenten zullen dan ook duidelijk kenbaar gemaakt moeten worden aan de ouder die om informatie vraagt. Men mag van De Dwergjes verwachten dat zij zich neutraal opstelt en beide ouders in gelijke mate van informatie voorziet.

3. verzet zorgouder

Soms komen ouders met verklaringen van advocaten of therapeuten die informatieverstrekking in belang van het kind ontraden. In principe moet DE DWERGJES deze verklaringen naast zich neerleggen. Alleen met een rechtelijke beschikking mag men afwijken van de informatieplicht. De Dwergjes mag zich niet door de verzorgende ouder laten voorschrijven welke informatie al dan niet aan de andere ouder mag worden gegeven.

4. omgangsrecht

Binnen het omgangsrecht is het sinds 1995 zo geregeld dat er sprake is van recht en plicht tot omgang met het kind voor beide ouders ook al waren zij nooit gehuwd (BW1,art.377a) In gemiddeld 95% van de echtscheidingsgevallen blijft het ouderlijk gezag gezamenlijk. Vaak wordt bij aanvang van de scheiding al een omgangsregeling vastgesteld middels een voorlopige voorziening. Naar een kopie van deze regeling mag door pedagogisch medewerkers worden gevraagd wanneer er een verzoek komt van de “verzorgende” ouder om het kind niet mee te geven aan de “niet verzorgende ouder”. Wanneer er sprake zou zijn van bijv. kindermishandeling, bedreiging of intimidatie staat dit meestal genoemd in de voorlopig voorziening. Als er geen (voorlopige) voorziening is getroffen waarin expliciet afspraken staan, blijven beide ouders gerechtigd en kan De Dwergjes niet weigeren het kind mee te laten gaan.

Oudergesprekken handelingsprotocol HG & KM

- Tijdens en direct na de scheiding kunnen de ex-partners zodanig ruzie met elkaar hebben dat over de hoofden van de kinderen heen er veel uitgevochten wordt. Van belang is om de ouders voor te houden dat zij geen partners meer zijn, maar wel ouders blijven van hun kinderen. Dat betekent dat ze in het belang van het kind moeten handelen.
- Na echtscheiding blijft als hoofdregel het gezag bij beide ouders, tenzij door de rechter anders wordt bepaald. De ouder die niet met het gezag belast is, vervult niet de rol van vertegenwoordiger.
- Deze ouder heeft desgevraagd wel recht op globale informatie over de gezondheidstoestand van zijn of haar minderjarige kind (artikel 1:377c BW). De informatie kan geweigerd worden als dit in het belang van het kind is of als de andere ouder ook geen informatie zou ontvangen.(artikel 1:337 b lid BW)
- Ouders die beiden het gezag over hun kind hebben, hebben recht op informatie over hun kind. Zij hebben geen recht op inzage in gegevens die hun ex-partner betreffen. Voor het overige gelden dezelfde gespreksregels als voor gehuwde partners.

5. het belang van het kind

Het belang van het kind is het best gediend wanneer De Dwergjes buiten de strijd van de ouders blijft en uitvoering geeft aan de wet en regelgeving t.a.v. informatieverstrekking. De Dwergjes is van mening dat het belang van het kind/de kinderen altijd voorop moet staan.

6. samenvatting

- Beide ouders hebben recht op informatie over hun kind(eren).
- De pedagogisch medewerker heeft de plicht informatie te versterken aan de ouder(s)
- Alleen met een rechtelijke beschikking mag hier van worden afgeweken.
- Wanneer er een rechtelijke beschikking is moeten de ouders die overleggen aan de pedagogisch medewerkers
- Na akkoord van de ouder kan deze gekopieerd worden en bij de kind gegevens worden bewaard
- De pedagogisch medewerkers stellen zich neutraal op in dergelijke situaties.
- Wanneer de niet verzorgende ouder het kind komt halen zonder medeweten van de verzorgende ouder neemt pedagogisch medewerker contact op met verzorgende ouder om dit te melden voordat het kind wordt meegegeven aan de niet verzorgende ouder.
- Wanneer zich situaties voordoen waar pedagogisch medewerkers niet zelf uitkomen dan bespreken zij dit met het locatiehoofd.

Bronvermelding:

WetWegWijzer.nl

Echtscheidings-pagina.nl

Scheiding-omgang.nl

Stichting Thomas Asselijn

Raad voor de Kinderbescherming

Handelingsprotocol HG & KM